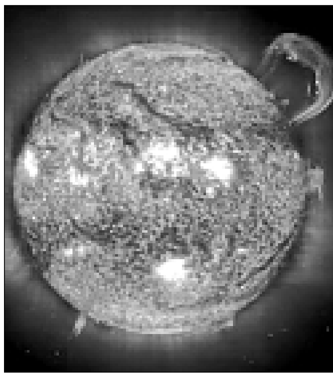

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

ЦЬОГО ДНЯ

■ 1625 р. Спалахнуло селянсько-козацьке повстання під проводом Марка Жмайла проти польського панування. ■ 1887 р. Народився композитор Михайло Скорульський (опера «Свіччине весілля», балет «Лісова пісня»). ■ 1897 р. Народився прозаїк і драматург Іван Микитенко. ■ 1936 р. У Радянському Союзі встановлено звання «Народний артист СРСР». Серед перших удостоєних — Марія Литвиненко-Вольгемут і Панас Саксаганський. ■ 1946 р. В УРСР прийнято постанову про створення у Львові інституту прикладного й декоративного мистецтва. ■ 1991 р. Ленінград перейменовано на Санкт-Петербург.

Зірка на ім'я Сонце

7

Одеса-мама справляла іменини

12

ОФІЦІЙНО

Рівень життя підвищується на тлі поглиблення бідності

Уже вкотре парламентський Комітет з питань соціальної політики та праці розглядав сумнозвісний документ — Закон «Про державні гарантії відновлення заощаджень громадян». Цього разу — пропозиції Президента до схвалених парламентом 4 липня 2002 року змін до закону, якими передбачалося повертати проіндексовані грошові заощадження вкладникам щорічно, починаючи з 1 січня 2003 року, у межах не менш як один відсоток ВВП. Однак глава держави не погодився з такою редакцією закону, бо вона потребує додаткових 2,1 млрд. грн. із Держбюджету. Комітет вирішив запропонувати Верховній Раді подолати вето Президента. Однак депутати — члени комітету усвідомлюють, що за нинішнього розкладу сил у парламенті подолати вето навряд чи вдасться.

(Закінчення на 2-й стор.).

НАТО сподівається на ратифікацію

На адресу Голови Верховної Ради України Володимира Литвина надійшов лист від Генерального секретаря Північноатлантичної ради лорда Робертсона. У ньому, як повідомило інформуправління ВР, лорд Робертсон зазначив, що візит членів Північноатлантичної ради до України «чітко продемонстрував наші здобутки після підписання п'ять років тому Хартії про особливе партнерство між Україною і НАТО». Генсек висловив також сподівання стосовно ратифікації Верховною Радою Угоди про безпеку між НАТО та Україною, наголосивши, що чекає «на повідомлення про її проходження».

Пацієнт МОЖЕ ДОЧЕКАТИСЯ путівки

Фото Валерія СКИБИ.

ОДИН РАЗ на 12 років або НІКОЛИ

Арифметика тут дуже проста. Лікарі б'ють тривогу — 240 тисяч киян шкільного і дошкільного віку взято на диспансерний облік. Усі вони потребують санаторного оздоровлення. 12 санаторіїв різного профілю столичного дитячого санаторно-курортного медичного об'єднання (дев'ять — у Київській області, три — в Криму) можуть щороку пролікувати 20 тисяч малих пацієнтів. Ділимо 240 на 20 і одержуємо те, що маємо.

(Закінчення на 10—11-й стор.).

АКТУАЛЬНО

Доказів немає

Американський посол Карлос Паскуаль заперечив, що Вашингтон має докази продажу Україною зброї Іракові, **повідомляє українська служба Бі-бі-сі**. Пан Паскуаль заявив про це після того, як народний депутат Григорій Омельченко вкотре наполягав на існуванні свідчень причетності українських високопосадовців до порушення ембарго ООН на постачання зброї до Іраку. Він стверджував, що минулого місяця передав інформацію про це представникам департаменту юстиції США. Проте Карлос Паскуаль заявив: США не мають сумнівів у тому, що Багдад намагається здобути заборонену зброю. Водночас Вашингтон не має доказів передачі такої Україною до Іраку.

Новосілля пожежників

У селищі Приазовському колектив працівників районного відділення пожежної охорони відсвяткував новосілля: за фінансової допомоги ВАТ «Запоріжсталь» введено в експлуатацію нове приміщення пожежного депо. Пожежники вдячні металургам за таку допомогу, бо досі тулилися в приміщенні, зведеному понад чотири десятиліття тому, **повідомляє наш власний кореспондент Олександр АБЛІЦОВ.**

Я ВАМ ПИШУ

Про школу думаю з жахом

Ось уже і розпочався навчальний рік. Мій хлопчик пішов до школи. Здавалося б, маю радіти за нього. Але я з жахом думаю про те, у що його одягти, який бутерброд дати з собою.

Річ у тім, що батька у мого Дмитра немає. Мій чоловік покинув мене, ще коли я була вагітною. Ось так сама і виховую сина. Все б нічого, але навчання в нашій країні досить дороге. За все треба платити. Почнеться стягнення грошей на ремонт класу, подарунки вчителям тощо.

Олександра ШПОРТЬКО.

Дніпропетровськ.

У НОМЕР

* * *

У польському місті Криниця-Гурська розпочав роботу 12-й Міжнародний економічний форум «Криниця-2002», у якому бере участь офіційна делегація України на чолі з Прем'єр-міністром Анатолієм Кінахом. Очікується, що український прем'єр виступить на пленарній сесії з доповіддю на тему: «Розширена Європа: новий європейський лад та європейська політика майбутнього». Заплановано також відкриття виставки про внесок неурядових організацій в євроінтеграційні процеси Центрально-Східної Європи. На ній Україну представлятимуть десять організацій.

* * *

Майже в півтора разу порівнянно з минулим роком збільшив виробництво чавуну Донецький металургійний завод — до 331 тисячі тонн у першому півріччі 2002-го. Зростання обсягів виробництва досягнуто завдяки пуску в травні доменної печі № 2. Збільшено і відвантаження квадратної заготовки — враховано попит на цей вид продукції на внутрішньому та зовнішніх ринках. Виготовлення сортового та листового прокату залишилося на попередньому рівні: донецькі металурги працюють тільки під конкретні замовлення, тож продукція не залежується на складі, **повідомляє наш власний кореспондент Ліна КУЩ**.

* * *

Дим від пожеж, що вирують в Україні, дійшов до польської столиці. Над Варшавою з'явився легкий смог. Як **повідомляє РІА «Новости»**, санітарно-епідеміологічна станція Варшави відзначила збільшення вмісту в повітрі вуглекислого газу і пилу, однак концентрація шкідливих речовин не перевищує встановлених норм.

У вівторок дим оповив Люблін, розташований приблизно за 100 км від кордону з Україною. Впродовж доби південно-східний вітер відніс дим на понад 120 км, і він досяг польської столиці.

За даними пожежної служби Польщі, в Україні, поблизу її західного кордону, горить більш як 160 га лісу і торфовищ. Вочевидь їх тут ніхто не збирається гасити, тому польські лісники і пожежники розпочали постійне патрулювання своїх лісів.

Восени до української армії прийдуть понад 45 тисяч новобранців

Рівень життя підвищується на тлі поглиблення бідності

У КОМІТЕТАХ ВР

(Початок на 1-й стор.).

Водночас не може задовольнити і те, що на сьогодні зроблено урядом: 50 гривень компенсації — це мізерно мало. Тому, якщо депутати не подолають вето, до парламенту буде подано нові редакції законопроектів про відновлення вкладів в Ощадбанку колишнього СРСР.

У день уряду, в парламенті розглядатимуть заходи Кабінету Міністрів з реалізації стратегії подолання бідності в Україні. Спочатку уряд звітував перед профільним комітетом. Згадану стратегію було затверджено рік тому президентським указом, і нині мав би завершуватися її перший етап. Однак, як не намагався заступник державного секретаря Міністерства праці та соціальної політики Микола Солдатенко довести, що рівень життя наших співвітчизників невпинно підвищується, скільки він не показував таблиць і графіків про зростання реальних доходів, зарплати, зайнятості, товарообігу і зниження цін, — це не переконувало. «Навпаки, сьогодні триває поглиблення бідності, — сказав депутат Леонід Вернигора. — Подивіться, які ціни на зерно і скільки коштує буханка хліба, як відбувається приватизація і продаж землі...». «За жодною позицією роботу уряду з подолання бідності не можна визнати задовільною, —додав голова комітету Василь Хара. — Немає механізмів виконання навіть тих мізерних заходів, закладених у стратегії, немає реформи оплати праці, конкретного графіка зростання мінімальної зарплати до рівня прожиткового мінімуму, хоч це і конституційна норма. А всі статистичні показники про зростання доходів і середньої зарплати зроблено на основі доходів заможних верств населення, а не бідних». У запропонованому комітетом проекті парламентської постанови «Про заходи Кабінету Міністрів України щодо реалізації стратегії подолання бідності в Україні» передбачається визнати роботу уряду недостатньою і доручити Кабміну під час підготовки проекту Держбюджету-2003, зокрема, передбачити кошти на підвищення розміру мінімальної зарплати до рівня не нижче 65% від прожиткового мінімуму, зростання зарплати бюджетникам і допомоги малозабезпеченим сім'ям, сім'ям із дітьми, інвалідам з дитинства, для догляду за дітьми до трьох років, проведення індексації грошових доходів громадян, виплату втрачених заощаджень у сумі не менше 2 млрд. грн.

Чималий резонанс спричинив розгляд проекту закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Профільним комітетом у підготовці цього документа є Комітет ВР у справах пенсіонерів, ветеранів та інвалідів, а соціальний комітет подав свої пропозиції до другого читання. У депутатів є сумніви, чи доцільно за нинішньої економічної ситуації запроваджувати змішану систему пенсійного страхування, як це пропонує уряд: тобто коли частина пенсійних відрахувань вноситиметься на особисті рахунки і виплачуватиметься після досягнення пенсійного віку, а частина — до солідарного пенсійного фонду. У військових є свої зауваження до намірів змінити порядок нарахування їм пенсій. Тож вирішено створити робочу групу спільно з представниками уряду, Пенсійного фонду та депутатів з пенсійного, соціального та оборонного комітетів.

Юліана ШЕВЧУК.

ФОТОФАКТ

На Хмельницькій атомній електростанції з участю дружини Президента України Людмили Кучми урочисто відкрито пологовий будинок та здано в експлуатацію новий житловий будинок для енергетиків. Людмила Кучма подарувала новоселам машину «швидкої допомоги» і пообіцяла свою підтримку навчальним закладам Нетішина — міста енергетиків та будівельників другого енергоблока.

Фото Михайла ВАСИЛАШКА.

Шановні народні депутати України!

Рада Всеукраїнської профспілки народних депутатів України у Верховній Раді, правління Всеукраїнського депутатського клубу «Парламент» та правління футбольного клубу народних депутатів України «Парламент України» повідомляють, що 10 вересня 2002 р. о 12.00 на третьому поверсі Будинку сесійних засідань Верховної Ради (вул. Грушевського, 5) відбудуться збори членів футбольної команди народних депутатів України «Парламент України».

Ситуація в країні керована

«А держава здатна захистити конституційні права своїх громадян», — заявив на черговому засіданні уряду Прем'єр-міністр України Анатолій Кінах.

Він наголосив, що довіра суспільства до держави залежить передусім від поліпшення реального життя кожної людини. «Звідси і необхідність спільних дій усіх гілок влади задля прискорення ринкових перетворень в економіці, зростання демократизації суспільства».

На засіданні було також висловлено думку про те, що подальший розвиток країни має грунтуватися не на протистоянні різних політичних сил, пошуку винних, спробах використати труднощі сьогодення для задоволення вузькополітичних амбіцій, а на консолідації зусиль влади і суспільства, розвитку демократії, забезпеченні прав людини і свободи слова, **передає прес-служба уряду.**

Представників засобів масової інформації на засідання не запрошували.

ОФІЦІЙНО

Звернення Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації до Верховної Ради України та Президента України

(Прийнято на засіданні комітету 4 вересня 2002 року. Протокол № 6).

Ситуація, яка склалася в Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення у зв'язку з невизначеністю стану та вакансіями на керівні посади членів Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, викликає велике занепокоєння.

Досі не проведено ліцензування телерадіоорганізацій, термін ліцензії яких завершився. Не вручено ліцензії телерадіоорганізаціям, які стали переможцями конкурсів, внесли відповідні суми грошового збору і за вимогою Закону України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» у 10-денний термін мають отримати дозвільний документ на право мовлення.

В умовах хаотичної роботи апарату Національної ради, невизначеності обов'язків членів Національної ради будь-яка проблема в телерадіоорганізаціях, яка потребує втручання Національної ради, залишається не вирішеною.

Потрібні рішучі заходи щодо приведення до вимог законодавства дій Національної ради, визначення сфер відповідальності за кожним членом Національної ради.

Одна з ключових проблем Національної ради — обрання голови Національної ради. На виконання постанови Верховної Ради України Голова Верховної Ради України листом від 15 липня 2002 року повідомив Президента України про відкликання підпису під поданням на призначення на посаду голови Нацради Б. Холода.

Досі члени Національної ради в оновленому складі не мають розподілу повноважень. У зв'язку з цим є нагальна потреба термінового узгодження кандидатури на посаду нового голови Національної ради з питань телебачення і радіомовлення Президентом України та Головою Верховної Ради України, з тим, щоб розблокувати процедуру обрання голови Національної ради, його заступників та відповідального секретаря у складі оновленої Національної ради.

Микола ТОМЕНКО,
голова комітету.

ФОТОФАКТ

Віце-прем'єр-міністр України Володимир Семиноженко відвідав столичний територіальний центр № 2 соціального обслуговування пенсіонерів, де поспілкувався з його клієнтами.

Фото Сергія КУЗНЄЦОВА (Укрінформ).

Спеціальна комісія розбереться з «епідемією нагороджень»

Друга сесія Верховної Ради Криму розпочне роботу 18 вересня і триватиме до кінця року — вирішила президія кримського парламенту. У порядку денному — 70 проектів, 28 з яких запропоновано розглянути на першому засіданні.

Насамперед, це проблема стабільного електропостачання півострова, затвердження Регіонального права забудови і використання території, аналіз ефективності виконання численних угод з регіонами України, доопрацювання програми земельної реформи в автономії до 2005 року, проект якої вже прийнято в першому читанні, розгляд проектів законів про статус кримського парламенту і про внесення змін у закон про ВР АРК та пропозиції до нового закону про вибори Верховної Ради Криму.

Щоб призупинити «епідемію нагороджень», яка триває вже чотири роки, вирішено створити спеціальну консультативну комісію для попереднього розгляду представлень, до складу якої ввійдуть не лише депутати і працівники апарату ВР, а й представники виконавчої влади.

Віктор ХОМЕНКО.
Крим.

Колір прапора значення не має

У Житомирі 4 вересня на майдані Рад відбувся мітинг опозиційних сил — своєрідна «репетиція» всеукраїнської акції громадянського протесту «Повстань, Україно!», запланованої на 16 вересня. Виступаючи на ньому, а затим і на прес-конференції, Юлія Тимошенко особливий наголос робила на тому, що «люди з різними прапорами відчувають, що вони одна команда». Учасники опозиції, за її словами, «стали сильніші, мудріші, коли об'єдналися заради очищення життя від бруду». А те, що партії, які ініціювали акцію протесту, дотримуються різних ідеологій, сьогодні не так важливо — «потім розберемося». Спершу треба досягти мети цих спільних дій, а в їх успіху вона не сумнівається. Дострокові президентські вибори — чесні й прозорі, заявила Юлія Тимошенко, потрібні, зокрема, й тому, що жодних позитивних перетворень за останні 11 років в Україні не проводилося, а тільки працювали «технології руйнації».

Сьогодні межа пролягає не між лівими і правими, а між тими, хто за чесну владу, і тими, хто за злодійську, — так пояснив причини об'єднання різних політичних сил Олександр Мороз, зазначивши: «Поки ми будемо боротися між собою, країну розграбують, і тоді не матиме значення колір прапора».

Критично поставилися лідери опозиційних сил до листа Президента України до парламенту. Проблема не в дефіциті правильних гасел, а в тому, які дії влада прикриває такими гаслами, висловився з цього приводу Петро Симоненко.

До спільних дій учасників мітингу закликав також лідер УРП «Собор» Анатолій Матвієнко.

Керівники опозиційних партій нарікали на штучно створений інформаційний вакуум навколо акцій, які вони проводять.

Олексій КАВУН.

НОВИНИ

ДИВАКИ

З`явилося натхнення — побудував корабель

Головний художник Черкаського лялькового театру, людина надзвичайно цікава і оригінальна, Андрій Курій, представив нещодавно захопленій публіці свій витвір — копію німецького фрегата XVII століття «Фрідріх Вільгельм на коні». У зменшеному вигляді, звичайно.

Чому саме німецького і «Вільгельма»? Дуже просто — художник прочитав про морські подвиги фрегата, побачив його на знімку і вже не міг спати. Корабель підкорив його красою.

Моделював Курій вітрильник вісім місяців. Перегорнув тисячі сторінок історичної літератури, поринув в історію конфліктів між Німеччиною і Францією, залагоджувати які було вислано «Вільгельма». До речі, фрегат розбив шість французьких кораблів і на цьому інцидент між двома дворами вичерпався.

Після оприлюднення в Інтернеті інформації про ексклюзивний витвір черкаського художника з-за кордону одразу відгукнулися любителі кораблів. З пропозицією придбати.

Що ж, сім футів під кілем, тобі, «Фрідріху Вільгельме на коні»!

Лідія ТИТАРЕНКО.

Перемогла двірник–педагог

В Одесі підбито підсумки конкурсу «Кращий двірник-2002». Перше місце присуджено двірнику з Центрального району Тетяні Гетьман, друге — Галині Ткачук з Малиновського, третє — Олегові Попову з Приморського районів. Усім їм вручено грамоти міськвиконкому, грошові премії та путівки на відпочинок у болгарському місті-курорті Варні. Переможниці конкурсу Тетяні Гетьман після відпочинку доведеться вирішувати непросту проблему: залишатися двірником, де її працю так поціновують, чи йти у педагоги. Адже, працюючи, вона цього року закінчила педагогічний університет, одержала відповідний диплом.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

ФОТОФАКТ

Учні 1-б класу школи-колегіуму № 96 Запоріжжя ще першого вересня звернули увагу на трьох своїх однокласниць-сестричок — Дашу, Наташу й Сашу Перепелиць. Вчителька Юлія Іванівна Повища (на знімку разом з дівчатками) пояснила їм, що ця трійця — близнюки. Дівчатка хотіли б навіть сидіти разом за однією партою, але для навчання зручніше, коли більше місця.

Фото Бориса ДВОРНОГО (Укрінформ).

ДОСВІД

«Агротон» задає тон

Щоб об'їхати всі землі, які належать «Агротону», потрібно цілий тиждень. Можна впоратися і за один день, якщо є літак. «Агротон» має два літаки, тому проблем з переміщенням до найвіддаленої точки господарства немає.

ЗАТ "Сільськогосподарська фірма «Агротон» орендує в пайщиків 46000 гектарів землі в шести районах.

Нинішнього року тут отримали непоганий для умов Донбасу врожай. Ранні зернові у середньому дали по 33,4 центнера з гектара, зокрема, озима пшениця — по 36 центнерів на круг. Результат дещо розчарував —минулого року мали по 44 центнери з гектара. «Агротонівці» витримали технологію від «а» до «я».

Але природа внесла свої небажані корективи. Втім, сьогодні важливе інше — розумно розпорядитися отриманим урожаєм.

Юрій Журавльов, як керівник «Агротону», міг би зробити так, як багато хто з його колег, — торгувати вирощеним зерном. Але Журавльов трудиться на перспективу, думає, як дати людям заробити. У сільськогосподарському виробництві тут зайнято майже 2400 осіб. Заборгованості у зарплаті, податках, орендних платежах підприємство не має.

До речі, Юрій Журавльов за фахом лікар. Але, з'ясовується, це не головне. Річ у господарському підході, в правильних розрахунках.

Алла АНТИПОВА.

Луганська область.

7 мільйонів українців шукають роботу за кордоном

Кількість українців, котрі залишили рідні місця переважно для нелегального працевлаштування за кордоном, досягла 7 млн. осіб, заявила на міжнародній конференції «Права людини в Україні» Уповноважений Верховної Ради з прав людини Ніна Карпачова.

Вона підкреслила, що вимушена нелегальна трудова еміграція сприймається тепер як питання національної безпеки. Більшість українців-нелегалів зіштовхуються за кордоном зі шкідливими, часто рабськими умовами праці, стають жертвами злочину або опиняються у в'язниці.

Омбудсмен повідомила: щороку близько 24 тис. українців-нелегалів затримують правоохоронні органи в Польщі, Німеччині, Туреччині, Угорщині, Чехії, Молдові, Білорусі та Росії. Щороку до України депортують більш як 6 тис. українських громадян.

Ситуація, що склалася, вважає Ніна Карпачова, потребує рішучих дій влади з підписання двосторонніх і багатосторонніх угод про працевлаштування та соціальний захист українців за кордоном.

Віктор СТОРОЖУК.

ФОТОФАКТ

У Миколаївському державному гуманітарному університеті ім. Петра Могили розпочато підготовку фахівців з обслуговування комп'ютерних та інтелектуальних систем.

На знімку: перші заняття.

Фото Олександра КРЕМКА (Укрінформ).

Власна думка — на власному папері

На Жидачівському целюлозно-паперовому комбінаті пущено в дію сучасну папероробну машину. Її проектна потужність дасть змогу забезпечити більш як 60 відсотків потреб України в якісному, конкурентоспроможному газетному папері.

Папероробну машину закупили в Швейцарії за 4,5 мільйона доларів і встановили через дванадцять місяців після підписання контракту із концерном «Основа», до складу якого входить жидачівське підприємство. Машина — не нова, вона була у вжитку, а тому її істотно модернізували і вдосконалили. Загалом цей проект коштуватиме майже 40 мільйонів гривень. Затрати швидко окупляться, бо, за розрахунками фахівців, підприємство випускатиме щороку близько 60 тисяч тонн газетного паперу, який не поступатиметься якістю російському і польському. Запуск папероробної машини дасть змогу істотно зменшити закупівлю імпортного паперу на суму майже 25 мільйонів доларів щороку. А головне — це зміцнення інформаційної безпеки України: власну думку легше оприлюднити на власному папері. На цьому наголошували під час урочистостей президент концерну «Основа» Сергій Рубан, керівники органів місцевої влади, народні депутати. На підприємстві створено 150 нових робочих місць.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львівська область.

У КОМІТЕТАХ ВР

За підслуховування — строк

Комітет Верховної Ради з питань будівництва, транспорту і зв'язку рекомендує парламенту прийняти за основу в першому читанні проект закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо боротьби з незаконним втручанням у роботу мереж електрозв'язку, внесений Кабінетом Міністрів.

Як **повідомляє інформуправління ВР**, законопроектом передбачається встановити відповідальність за незаконне умисне втручання в роботу мереж електрозв'язку або програмне забезпечення обладнання електрозв'язку, що призвело до знищення, перекручення, блокування інформації або до порушення встановленого порядку її маршрутизації, якщо зазначеними діями заподіяно істотну шкоду. За вчинені дії пропонується встановити покарання у вигляді штрафу від двохсот до чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на термін до двох років, або обмеженням волі на той самий термін.

Щоб бюджет не був голодний

Комітет Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин запропонував уряду збільшити граничні обсяги видатків у проекті Державного бюджету України на 2003 рік на розвиток агропромислового комплексу України до 1,2 млрд. грн. Таке рішення було прийнято на засіданні комітету.

Як зазначив голова комітету Іван Томич, Міністерство фінансів передбачає граничний розмір видатків на розвиток АПК у розмірі майже 0,9 млрд. грн. Він наголосив, що із запланованої суми коштів на розвиток галузі у 2001 році (близько 1,17 млрд. грн.) недофінансування становить 200 млн. грн., або 17% передбаченого обсягу.

Народні депутати погодилися з пропозиціями присутнього на засіданні першого заступника державного секретаря Міністерства аграрної політики України Юрія Лузана, що до Державного бюджету-2003 треба включити видатки на фінансування заставних операцій держави із зерном (300 млн. грн.), формування фонду страхування ризиків врожаю (100 млн. грн.), державного інтервенційного фонду продовольства (100 млн. грн.), створення Агентства з розвитку аграрного ринку (10 млн. грн.) тощо, як **повідомляє інформуправління ВР**.

У центрі уваги — подання на депутата

Парламентський комітет з питань Регламенту, депутатської етики й організації роботи Верховної Ради створив робочу групу з попереднього розгляду подання Генеральної прокуратури України на надання згоди на притягнення народного депутата Юлії Тимошенко до кримінальної відповідальності та її арешт. Про це **повідомив в інтерв'ю УНІАН** голова комітету Валентин Матвєєв.

Згідно з Регламентом у разі вмотивованості подання комітет виносить на розгляд парламенту це питання у найкоротший термін, і далі визначається ВР. У такому випадку подання про згоду на притягнення депутата до кримінальної відповідальності має бути розглянуто на засіданні парламенту не пізніше семи днів з часу подання висновку Регламентного комітету. Подання про надання згоди на притягнення Ю. Тимошенко до кримінальної відповідальності та арешт було внесено Генпрокуратурою до Верховної Ради 21 серпня.

До опалювального сезону — на килимок у парламенті

Комітет Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки запропонував до 15 жовтня (початку опалювального сезону) заслухати в парламенті інформацію уряду про стан підготовки підприємств ПЕК до роботи в осінньо-зимовий період 2002—2003 року.

Як **повідомляє інформуправління ВР**, на засіданні також заслухано інформацію Національної комісії регулювання електроенергетики (НКРЕ) України стосовно стану розробки Концепції функціонування оптового ринку електроенергії в Україні. Представник НКРЕ поінформував, що ця концепція «містить дуже багато проблем, які потребують законодавчого врегулювання». Під час засідання було порушено й тему розробки Концепції розвитку енергетики в Україні. Підтримано пропозицію утворити на базі комітету робочу групу з опрацювання та супроводження цього документа. Упродовж другої сесії плануються виїзні засідання комітету на одній з теплоелектростанцій та у Славутичі. ▼

НОВИНИ

Відповідальний за справу Гонгадзе

Бюро Парламентської асамблеї Ради Європи призначило німця Ганса-Крістіана Крюгера, колишнього заступника генерального секретаря цієї організації, відповідальним за розслідування справи Гонгадзе. Його завдання — дослідити причини, що заважають українській владі розкрити вбивство журналіста.

Доповідач ПАРЄ по Україні Анне Северинсен висловила задоволення призначенням пана Крюгера. Він, за її словами, не політик, а визнаний фахівець з прав людини. Анне Северинсен також підкреслила, що доповіді Ганса-Крістіана Крюгера впливатимуть на відповідні рішення асамблеї.

Труба в «модному костюмі»

ДОСВІД

У Кам'янці-Подільському розпочали «зодягати» старі труби тепломереж **(на знімку)** в пінополіуретанову «шкаралупу», що дасть змогу звести до мінімуму втрати тепла під час транспортування його від ТЕЦ до осель кам'янчан, а також вберегти мережі щонайменше на 30 років від корозії. Багато хто з мешканців міста погоджується потерпіти тимчасові незручності, пов'язані з перекопами, адже очікується швидка віддача від чергової новинки.

— У нашого підприємства добрі зв'язки з корпорацією «Львівенергоресурси», — прокоментував експеримент генеральний директор «Теплокомуненерго» Валерій Гордійчук. — Вона постачала в наше місто попередньоізольовані пінополіуретанові труби. Проклавши їх, ми одразу побачили результат. Але сама по собі така труба дорога і для підприємств нашої галузі може залишитися просто мрією. Оболонка, зодягнута на стару мережу, дає майже такий ефект, як і попередньоізольована труба, зате вона в кілька разів дешевша. Ось тільки якщо у грунті є вологість або мережа вже зазнала корозії, «шкаралупа» не працюватиме. До речі, обстежуючи мережі, прокладені ще за радянських часів, ми з'ясували, що 60—70 відсотків їх узагалі не ізольовані. А якщо і є стара ізоляція, то вона обвисає за кілька років, і з такими зусиллями та затратами газу вироблене тепло гріє «траву біля дому» — над трубами тепломереж у найбільший мороз вона зелена.

Працівники «Теплокомуненерго» вже одягли в «нові костюми» 800 метрів мережі.

Віра ШПИЛЬОВА.
Хмельницька область.
Фото автора.

АКТУАЛЬНО

Новий рік на Черкащині

На могилі цадика Нахмана в Умані, що на Черкащині, тривають щорічні культові відправлення, приурочені до святкування днів Рош-ха-Шана. Відзначати Новий рік за іудейським календарем прибудуть майже сім тисяч паломників з багатьох країн світу. Приїздитимуть гості до Умані переважно автобусами з міжнародного аеропорту «Бориспіль», аеропортів Одеси та Миколаєва, а також автомобільного пункту пропуску «Краковець». Тож перед працівниками Державтоінспекції постає непросте завдання із забезпечення безпеки руху під час пересування паломників автотранспортом.

З цією метою ГУДАІ МВС України вже вжито цілу низку заходів для того, щоб прибулі прочани не відчували незручностей та певного дискомфорту. Так, в аеропорту Миколаєва та поблизу автомобільного пропускного пункту «Краковець» працюватимуть спеціальні групи, в обов'язки яких входить вчасне отримання від відповідних служб повної інформації про час прибуття літаків, автобусів з паломниками та їх відправлення за місцем призначення. До компетенції цих спецгруп також належить проведення індивідуального інструктажу водіїв, які здійснюватимуть перевезення, про дотримання ними Правил дорожнього руху.

Сергій КАРАКАЙ,
заступник начальника ГУДАІ МВС України.

ДОЛІ

Радості і болі Супруна

Цього року Павло Супрун, сліпий кобзар із Києва, одержав у номінації «За збереження традицій народного мистецтва» міжнародну премію «Філантроп». Вона заснована ЮНЕСКО, Міжнародною організацією інвалідів, Всеросійським товариством інвалідів, фондом «Філантроп» та урядом Москви. Премію вручив у московському Великому театрі голова опікунської ради фонду, знаний актор Юрій Соломін.

...Павло народився лютої зими 1937-го в селі Попівка Конотопського району Сумської області і був п'ятим сином у родині сільських трударів. Матусина колискова, батьківські пісні визначили життєву стежину обдарованого хлопчика. Була б та стежина щасливою і сонячною, якби не війна. У сім років Павло втратив зір, але музика освітлювала морок ночі, який настав після вибуху снаряда.

Майбутній кобзар навчався в Київській школі-інтернаті для сліпих дітей. Співав у хорі. Потім була народна консерваторія. Упродовж 35 років працював слюсарем-складальником на навчально-виробничому підприємстві № 1 УТОСу аж до виходу на пенсію.

Минуло більш як 45 років творчої діяльності заслуженого працівника культури України Павла Супруна. Його концертні маршрути пролягли через усі регіони нашої держави, сягнули Польщі, Сполучених Штатів Америки, Великої Британії.

Скрізь — успіх, овації, бо інакше і не могло бути, коли ллється його молодечий голос під срібний передзвін бандури.

Супрунівський репертуар — як розлогий український степ, і оспівує кобзар рідний край. Звучать чумацькі, козацькі, історичні пісні, жартівливі, ліричні народні думи.

Павло Степанович написав десятки сповнених потужного драматичного напруження творів, поміж них «Воскресни, мати Україно», «Голодомор», «Дума про Полуботка». До слова, бібліотека Конгресу США у Вашингтоні придбала «Думу про Чорнобиль» Супруна.

Та ятрять душу співця реалії сьогодення. Він з гіркотою говорить про те, що в єдиній професійній кобзарській школі в селі Стрітівці під Києвом не зустрінеш жодного учня — незрячого юнака. Державі байдуже, що не готується зміна старшому поколінню сліпих музик, яке відходить від активного творчого життя або залишає білий світ. А самоуки ж навіть нотною грамотою не володіють.

А спробуйте нині виїхати на гастролі, найняти навіть невеличку концертну залу чи записати компакт-диск... У Міністерстві культури і мистецтв грошей на це немає, в УТОСі і поготів. Де ж їм знайтися в інвалідів?

Сумно й інше: одержуються відзнаки і визнання в чужих державах, а в рідній хаті перед сліпими кобзарями двері і вікна зачинені. Не достукатися. То що, жебракувати, як легендарні попередники?

Георгій МІРОШНИК.

РЕАЛІЇ

Страх як профілактичний засіб?

Не на жарт перелякали мешканців Дніпропетровська прохідники метрополітену. Вони попередили, що у зв'язку з будівництвом «підземки» в центральній частині міста виникла загроза обвалів поверхневих грунтів і руйнування одразу кількох будинків.

Ми з вами вже звикли, що живемо в надміру небезпечний і стресовий час, коли так і чекай чергової аварії чи катастрофи. Однак це повідомлення справді було для городян як грім серед ясного неба.

Спробували заспокоїти земляків проектанти метро: зони (їх шість), де можливі певні переміщення грунтів, є, але такої небезпеки, як малюють, вони насправді не становлять. Особливо за умови дотримання всіх вимог експлуатації метрополітену. А метробудівці, мовляв, умисне заходилися лякати народ, та й тільки. Цього року вони ні на крок не просунулися у спорудженні підземних «галерей», оскільки їм не виділили жодної гривні на це. Отож простоюють і обмежуються лише тим, що підтримують і захищають від деформацій та заводнення уже нарізані виробки. А щоб привернути увагу до такого неподобства і домогтися бодай якогось фінансування, ніби і понадіялися, що у страха великі очі та... щедрі бюджети.

Кому вірити? Соломку все-таки краще підмощувати заздалегідь, а не коли впадеш. Тим паче що практично день у день оприлюднила у Дніпропетровську свою не менш страшну заяву і санітарно-епідеміологічна служба області. За її прогнозами, на нинішню осінь у регіоні може припасти спалах-пік захворювань на лептоспіроз і навіть сказ. В обох випадках йдеться, як відомо, про надто жахливі інфекційні недуги, котрі часто-густо закінчуються невиліковними наслідками або фатально. А причини, як з'ясувалося, в тому, що з одного боку, розвелося дуже забагато мишей, пацюків та інших гризунів, котрі і є поширювачами лептоспірозу, а з другого — «бездомних» собак і котів, які вражені сказом.

То, може, і тут санлікарі, стурбовані засиллям пацюків і «безприв'язних» собак, значно перебільшують — «передають куті меду»? Аби спонукати більш енергійно знищувати і тих, й інших? Бо цим в області практично ніхто не переймається...

Хоча б як там було, а «чутки», гадаємо, треба сприймати з розумінням. Береженого й Бог береже, а фатальна безпечність — найбільший ворог.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровськ.

Фільм про Миколу Гоголя

Першими глядачами відеофільму «М. В. Гоголь. Джерела», створеного українсько-російським підприємством «ТОКОМ-Україна», стали наукові музею-заповідника М. Гоголя, що в селі Гоголеве Шишацького району. Автор сценарію Олена Гавриленко, художник-постановник Євген Путря відзняли славнозвісні Сорочинці, Василівку, Ніжин, Полтаву, змонтувавши п'ять частин фільму-поеми, кожна з яких присвячена періодам життя і творчості генія, пов'язаним із Полтавою, Україною. Музична оздоба — українські народні пісні, фрагменти класики, церковні твори у виконанні служителів Хрестовоздвиженського монастиря. На думку літературознавців, фільм займе свою нішу у вітчизняній Гоголіані.

Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

ФОТОФАКТ

Виконувач обов'язків голови Товариства сприяння обороні України Володимир Шевченко та гетьман Українського реєстрового козацтва Анатолій Шевченко (на знімку) **уклали угоду про співробітництво між цими організаціями.**

Фото Дмитра КЛОЧКА (Укрінформ).

ЗНАЙ НАШИХ!

Штандарт міліції — на Ельбрусі

Його залишили там курсанти Луганської академії внутрішніх справ Володимир Олійников та Євген Колесников. Вони піднялися на найвищу точку Кавказьких гір у складі об'єднаної експедиції, до якої увійшли альпіністи Краснодарського та Ростовського юридичних інститутів. Луганців очолив інспектор відділу роботи з персоналом Центрального спортивного клубу МВС України майор міліції Сергій Керасьов, котрий пройшов спеціальну підготовку в горах Паміру та Тянь-Шаню. Сходження на Ельбрус присвячено 200-річчю МВС Росії, але луганці залишили на вершині вимпел МВС України та символ своєї академії, яку з першого дня очолює генерал-полковник міліції Едуард Дидоренко.

Алла АНТИПОВА.

Вступати до ЄвразЕС не збираємося

«Олександр Чалий домовлявся про вступ України до Євразійського економічного співтовариства», — така була реакція деяких ЗМІ на візит держсекретаря МЗС з питань євроінтеграції до Москви і його переговори з генсеком згаданої організації Григорієм Рапотою. «Новина» вочевидь мала смажений запах. Та водночас була цілком природною — через хронічну відсутність чітко визначеної позиції вищого українського керівництва у питаннях співпраці з ЄвразЕС, або й відповідні суперечливі заяви. То які перспективи відносин України та ЄвразЕС і що насправді робив у Москві ***Олександр ЧАЛИЙ*** *— про це розповів «ГУ» він сам:*

— Позиція України щодо ЄвразЕС чітко визначена. Ми не можемо не співпрацювати з цією організацією — хай і новою, але, безперечно, перспективною, яка буде міцним економічним гравцем на євразійському просторі. Та найприйнятнішою для нас формою співробітництва є статус спостерігача. Поперше, він дає можливість відстежувати розвиток ЄвразЕС у тих аспектах, що зачіпають національні інтереси України. Наприклад, 20 вересня відбудеться чергове засідання керівних органів ЄвразЕС. На ньому обговорюватимуть питання експортно-імпортних відносин з країнами — учасницями СНД, але не членами ЄвразЕС. Нам, зрозуміло, це цікаво, і українські представники там будуть. По-друге, як спостерігачі ми маємо в ЄвразЕС право виступу. Тобто не можемо голосувати з того чи іншого питання, але можемо висловити свою точку зору, щоб впливати на кінцеві рішення.

Інакше кажучи, ЄвразЕС — економічна реальність, з якою можна й треба співпрацювати, але це не повинно стати на заваді нашої євроінтеграції. Бо цілком зрозуміло, що вступ до ЄвразЕС, одним з основоположних елементів якого є митний союз, унеможливлює продовження євроінтеграційного курсу. А що стосується вільної торгівлі, обміну інформацією, то тут співробітництво може бути можливим або й доцільним, бо ми мусимо захищати і розвивати власні національні економічні інтереси.

Нині обмірковуємо різноманітні форми співробітництва. На останніх переговорах прем'єри України й Росії домовилися, що українська сторона сформує перелік питань, які вона вважає істотними для розвитку співпраці з ЄвразЕС. Саме цьому і була присвячена моя зустріч у Москві з паном Рапотою. А питання українського членства, звісно ж, не обговорювали. Бо є чітка державна позиція — ми не маємо наміру туди вступати.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

P. S. Приємно чути таку логічну аргументацію. Проте під час відвідин МЗС автор був дещо здивований: у зовнішньополітичному відомстві, відразу біля входу, безплатно розповсюджували газету «Киевский телеграф». Пікантність ситуації полягає в тому, що це — друкований орган політичної сили, яка є натхненником сумнозвісного гасла-евфемізму «До Європи — разом з Росією!» та прихильником вступу України до ЄвразЕС. Що б означало розповсюдження її газети у стінах зовнішньополітичного відомства?

Китайські нелегали — не лише бюджетний тягар

За перші шість місяців цього року українські прикордонники затримали 500 китайських громадян, які намагалися нелегально перетнути кордон нашої держави. З них 300 осіб потрапили до України по лінії організованих груп.

Такі дані було наведено на україно-китайських консульських консультаціях, третій раунд яких пройшов цього тижня у Пекіні. Ця проблема, як зазначив у розмові з автором керівник української делегації, директор Департаменту Консульської служби МЗС України Микола Маймескул, нас дуже турбує. І не лише тому, що лягає тягарем на вітчизняний бюджет, а ще у в контексті євроінтеграційного руху України, який вимагає поставити надійний заслін на шляху потоку нелегальних мігрантів.

Київ, за словами дипломата, нині активно веде переговори з питань реадмісії (приймання і передання осіб, які прибули до країн нелегально) з сусідами, які незабаром набудуть членства в ЄС. Але така угода вкрай потрібна Україні й у відносинах з КНР. За останні два роки Київ уже вдруге порушує це питання перед Пекіном і навіть передав проект угоди йому на розгляд. Китайські колеги нібито й не проти, але посилаються на відсутність практики підписання таких документів. Та головне, вважає Микола Маймескул, що з китайського боку є готовність розглядати це питання, активно і конструктивно співпрацювати у питаннях реадмісії.

Досить неприємні факти під час «дуже конкретних, відвертих і критичних», за словами Миколи Маймескула, консультацій довелося почути й українській делегації: від генерального директора Консульського департаменту МЗС КНР Ло Тяньгуана (момент переговорів — **на знімку**). Не заперечуючи факту спроб нелегальної міграції з боку співвітчизників, він навів чимало прикладів затримання на українському кордоні осіб і навіть поважних делегацій, що прибули у службових справах з цілком правильно оформленими українськими консульськими установами візами.

Підставою для відмови на в'їзд часто буває суб'єктивне враження працівників відповідних структур, які знаходять розбіжності, наприклад, у меті, що зазначена у запрошенні, та відповідях гостей. При цьому якось не береться до уваги той факт, що аж ніяк не всі китайці розмовляють російською, достатньою для з'ясування складних юридичних питань. І ось сидять бідолашні майже тиждень (!) у не дуже комфортабельному Борисполі, чекаючи на черговий рейс до Пекіна. А наше

Фото автора.

МЗС про це навіть не ставлять до відома. Директор Консульського департаменту міністерства особисто «цього зрозуміти не може». Він пообіцяв довести ситуацію до відома компетентних органів і домовитися про нормальну співпрацю з Держкомкордоном і МВС.

Українська сторона теж має певні зауваження до китайських колег, тому «жорстко» порушила питання про не завжди вчасне і об'єктивне інформування Києва про події, а точніше, інциденти, які трапляються з нашими громадянами на території КНР. А це вже порушення двосторонньої Консульської конвенції. Окрім того, є певні проблеми і з працевлаштуванням наших співвітчизників у Китаї: коли фахівець їде до приватного підприємства працювати за контрактом і стикається з порушенням його громадянських прав.

Отож питань у консульській співпраці між двома дружніми державами вистачає. Добре те, що інтерес до взаємних поїздок збільшується і консульські служби обох країн демонструють готовність робити все можливе, щоб сприяти зростанню торгово-економічної співпраці, полегшувати контакти між людьми. Зокрема, запроваджуючи певні пільги під час отримання віз для окремих категорій громадян. Найближчим часом МЗС України це питання узгодить з урядом. За перші вісім місяців 2002 року лише консульським відділом Посольства України в КНР було видано 1744 візи (у тому числі в серпні — 459), з яких чимало групових.

Ольга ТАНАСІЙЧУК, власкор Укрінформу в Пекіні, спеціально для «ГУ».

«Циклон» потрапив у немилість

Міжнародні єврейські організації рішуче засудили відому компанію з виробництва спортодягу «Умбро» за випуск кросівок «Циклон».

Як повідомляє ІТАР-ТАКС, Центр Симона Візенталя мотивував свою різку реакцію на появу нового товару тим, що його назва нагадує про газ, який нацисти використовували в газових камерах, знищивши мільйони євреїв. І зажадав... негайного вилучення товару з продажу, а також проведення розслідування та публічного вибачення за те, що сталося. Кросівки, за його словами, служать «заохоченням для неонацистів і скінхедів».

Відповідаючи на критику єврейських організацій, представник «Умбро» Нік Крук висловив жаль з цього приводу. Він пояснив, що така назва не з'явиться на самому спортивному взутті, а використовуватиметься лише в рекламній кампанії. Проте рекламну назву у Великій Британії вже змінили і мають намір зробити це в деяких інших країнах.

Поки що невідомо, чи виступлять єврейські організації з пропозицією підкоригувати словник гідрометеорологів (у ньому циклони з антициклонами — звичайна річ). Але, мабуть, їх цікавою логікою зможуть скористатися й інші народи. Японці, наприклад, мають право оскаржити назву дитячої молочної каші «Малюк» — адже саме так ласкаво американці називали свою атомну бомбу, скинуту на Хіросіму.

ХРОНІКА. ФАКТИ. ПОДІЇ

■ Тель-Авів

Знешкоджено бомбу

Ізраїльська поліція знайшла бомбу в машині, що прибула до північного Ізраїлю з району Західного берега. Сапери знешкодили вибуховий пристрій, що складався з майже 600 кілограмів вибухівки та двох ємностей, які містили пальне та шматки металу. Водії машини втекли.

■ Москва

Розслідування буде спільним

Росія послала до Грузії групу військових експертів для участі в спільному розслідуванні серпневого інциденту. Тоді, як заявляє Тбілісі, російські літаки бомбували територію Грузії. Внаслідок цього в Панкиській ущелині загинув один мирний житель.

■ Коломбо

«Тамільських тигрів» легалізують

Уряд Шрі-Ланки зняв заборону на рух бунтівників «Тигри визволення Таміл іламу», відкривши тим самим шлях до мирних переговорів.

■ Газа

Арафат готовий прийняти план примирення

Глава Палестинської національної адміністрації Ясір Арафат висловив принципову згоду з новим європейським планом урегулювання палестино-ізраїльського конфлікту. За словами Арафата, європейський план «дуже важливий, і палестинське керівництво уважно його вивчить».

■ Банну

Кочівники захищають людей бен Ладена

У північному пакистанському місті Банну розпочалися масові заворушення, організовані представниками місцевих кочових племен, які не згодні з проведенням на їх території військової операції з пошуку членів руху «Талібан» та організації «Аль-Каїда».

■ Вашингтон

Підраховано збитки від терактів

У результаті терактів 11 вересня в Нью-Йорку економічні збитки становлять від 83 до 95 млн. доларів. Тільки 21,8 млн. доларів потрібно було на реконструкцію інфраструктури і компенсації власникам зруйнованих приміщень Всесвітнього торгового центру. Під час терактів зруйновано близько 1,2 млн. квадратних метрів офісних приміщень, що можна порівняти із загальною площею офісів в Атланті або Маямі.

■ Берлін

Шрьодер не підтримає нападу на Ірак

Канцлер ФРН Герхард Шрьодер підтвердив негативну позицію Німеччини стосовно планів США з допомогою військової сили домогтися повалення режиму іракського диктатора Саддама Хусейна. За словами канцлера, у разі початку такої операції Німеччина виведе з Кувейту деякі підрозділи розвідки «Фукс», дисльоковані в регіоні в рамках участі ФРН у міжнародній антитерористичній коаліції.

■ Калькутта

На пам'ять про Матір Терезу

Учора в індійському місті Калькутті відзначали чергову річницю від дня смерті легендарної Матері Терези. Черниці-місіонерки згадували про свою легендарну наставницю в молитвах.

На знімку: сестра Нірмала молиться біля статуї Матері Терези.

Фото АП.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Стратегія з запасом міцності

Час збирати каміння! Для мене ці слова — заклик до миру, творення і якогось філософського ставлення до життя. Що можна залишити нащадкам, лише розкидаючи каміння? Мабуть, спогади про відважні бої і криваві перемоги, саги про хоробрість героїв і... ненависть, що йде по колу?

Час збирати каміння — час очищати землю під майбутні лани. Він передує часові активного будівництва — змуруєш стіни будинку, з'являться на світ діти й онуки-правнуки. Вони згадають тебе добрим словом, якщо ти був мудрим і працелюбним, продовжать і прославлять твій рід. Хіба це не нагорода?

Право на лідерство

До таких роздумів спонукало звернення Президента України Леоніда Кучми до українського народу на честь 11-ї річниці незалежності України. Мало хто чекав від глави держави такого сміливого кроку. Рішуча зміна політичної системи, перетворення президентсько-парламентської республіки на парламентсько-президентську (за переставлянням слів місцями, безперечно, стоїть дуже серйозний перерозподіл між гілками влади!), майбутні зміни виборчого законодавства та адміністративно-територіальна реформа — кожна позиція, навіть окремо, дала б привід для розмов. Зібрані разом вони перетворюються на «політичну бомбу», міць якої ще не усвідомили остаточно навіть найсамовідданіші прихильники Президента. Велике бачиться на відстані, і має пройти ще чимало часу, щоб можна було вповні усвідомити й оцінити значення звернення для майбутнього України.

Мабуть, якщо хтось і «вникнув у тему» найактивніше, то це опозиція. Дуже цікаво спостерігати за реакцією. Важко навіть визначити: смішніше, коли претендуючі на всенародну відомість діячі публічно б'ються в істериці, звинувачуючи главу держави в тому, що «списав, скориставсь плодами...», або коли намагаються замовчати президентські ініціативи? Що так, що так — грунт із-під ніг оскаженілих опозиціонерів вибито надовго. Публічно розвалився міф про інертну й не здатну до розвитку верховну владу!

Не лише в різних верствах нашого суспільства, а й у різних регіонах країни зазвичай один і той самий документ, одна й та сама ідея сприймається по-різному. Така вже наша історія, що розділила Україну... В цьому випадку ми маємо чи не один-єдиний за останні роки випадок, коли здравомислячі люди, незалежно від місця проживання, одностайні — вони побачили того самого «іншого Президента», про появу якого говорив Леонід Данилович під час своєї виборчої кампанії 99-го року.

Мабуть, єдиний закид, який можна зробити: затягнувся процес! Але ж завдання докорінних змін не може розв'язувати одна людина, хоч би яку високу посаду вона обіймала і хоч би як рішуче була налаштована. Щоб домогтися успіху, потрібні не лише прихильники, а й відповідна самосвідомість суспільства. Кожний громадянин внутрішньо має бути готовий прийняти зміни, а не відторгнути їх. Якщо немає цього дуже важливого елементу — громадської самосвідомості, яка досягла певного рівня, будь-яке починання — це не більш ніж гра у велику політику.

А це також з рахунку не скинеш? Ініціативи Президента вдвічі цінніші тим, що у них проглядається не лише рішучість і прагнення змін, а й виважена обережність — не будь-якою ціною, не повільно, а поступально! Ми остаточно визначаємося з вибором свого шляху — європейський! І чітко заявляємо: беремо за зразок ту політичну систему, ті відносини, які діють у більшості сусідніх країн.

«Починати політичну реформу треба уже сьогодні...» — закликає Президент, але, зазначу, не визначає термінів закінчення процесу. Хоча... більшість політиків у нас навряд чи утрималися б від бажання «кинути кістку електорату». Звичка до популізму живуча й за нинішньої безмежної кількості політичних партій, яким лише б ніч простояти та день протриматись. У випадку зі зверненням можна казати: воно виважене, несе в собі розумний заряд творення.

Не погоджуся з тими, хто запевняє: такий документ можливий як елементарний порив душі, що проявився залежно від назрілої політичної ситуації. Агітка народжується спонтанно — так, програма, набита фальшивими положеннями, — скільки завгодно. Але почути з вуст глави держави: бажаю поділитися повноваженнями... Це — не з нашої звичної практики!

Усі прагнення применшити рішучий вчинок Леоніда Даниловича натяками на маневри перед оголошеними заздалегідь 16 вересня акціями опозиції — не більш як гарна міна за поганої гри. Не такі вже хиткі позиції глави держави, щоб він злякався недолиго зрежисованої, але гамірно і з помпою розрекламованої вистави, в якій зайняті поганенькі актори.

Досить добре знаю особисто Президента Леоніда Кучму. Доля звела нас тоді, коли він ще не був не тільки високою посадовою особою нашої держави, а й навіть ще не мав гадки, що стане прем'єр-міністром. Виробничник дніпропетровського «Південмашу» лише розпочинав пізнавати ази великої політики у Верховній Раді республіки. І виокремлювала його серед інших депутатів саме грунтовність, яка не давала змоги робити різких і непродуманих рухів у жодний бік. Навіть якщо це здавалося тактично вигідним!

Це був час, коли на гучних промовах і на порожніх обіцянках багато хто, кого нині вважають серйозним політиком, робив собі ім'я. Найбільше вони нині, мабуть, бояться ревізії зробленого — аж надто невтішною виявиться картина систематичного перефарбовування, зміни поглядів на «прогресивніші» й елементарної зради тих соратників, які перестали бути вигідні. Віддам належне Леонідові Кучмі — він завжди був сталих поглядів, по-людськи передбачливий і відзначався підвищеною серйозністю до того, що робить і обіцяє. Все-таки фах накладає відбиток — якщо маєш справу з ракетами, то чудово розумієш, і що таке запас міцності, і точність виконання поставленого завдання.

Інакше наплачешся...

■ ■ ■

Звичка до популізму живуча й за нинішньої безмежної кількості політичних партій, яким лише б ніч простояти та день протриматись

■

Усвідомлення вибору

Суспільство має дозріти для пропонованих йому змін. І не лише прагнути їх, а й розуміти всю складність майбутньої роботи. Треба гадати, наш Президент дійшов висновку: час настав і в країні є відповідні умови! Саме тому й з'явилося звернення. Його ніхто, і в першу чергу автор, не сприймає як виняткове остаточний підсумок нашого суспільного будівництва. Це — вочевидь проміжний етап. Так, країна потроху розлучається з жорсткими методами керівництва. Навряд чи можна було вибороатися з економічної ями, маючи в політиці щось середнє між новгородським віче і панськими польськими зборами, де один голос «проти» руйнував усі плани. Адже пам'ятаємо — така собі демократія часто-густо призводила і до бійки, і братовбивства і, зрештою, згубила сама себе! Логічно, що нині чинний Президент доклав чимало зусиль, щоб узяти собі стільки повноважень, скільки він вважає за потрібне. Разом з відповідальністю, до речі! Це не тільки політично грамотний вчинок, а й вчинок людини, яка виключає «кукловодство» та пошуки злощасного стрілочника.

Країна вже пережила неприємний період своєї історії — трирічне економічне зростання і здобута політична стабільність дають змогу казати про самосвідомість громадян, яка змінюється в ліпший бік. З цим, до речі, пов'язую і зростання прагнення до посилення місцевого самоврядування. «Сильні регіони — сильна держава!» — це гасло стає злобою дня, а наявність близько 40 громадських організацій, які прагнуть зробити місцеве самоврядування життєздатним і активним, свідчить про те, що ідея уже заволоділа найширшими масами.

Кілька років поспіль я очолюю Спілку лідерів місцевої і регіональної влади. Це громадське об'єднання з'явилося з благословення Президента, і його було створено як своєрідний прототип нових структур місцевого самоврядування. «Беручи до уваги те, що практика державного будівництва свідчить про потребу участі місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в розв'язанні загальнодержавних проблем, розвитку міжнародного співробітництва... Президент України і Спілка лідерів місцевої і регіональної влади підписали Декларацію» — це цитата з документа, який з'явився ще 1998 року.

З моменту своєї появи Спілка лідерів була відкрита для кожного, хто мав бажання в ній працювати. Незалежно від рангу та посади. Особисті якості людини, її прагнення заявити про себе і вкласти свою енергію в реальну справу — це той капітал, яким нехтувати не варто. Спілка лідерів найактивніше брала участь у подоланні структурної кризи загальної системи влади, пропонуючи зокрема й запровадження двопалатного парламенту європейського зразка з формуванням палати регіонів. Нині ця тема дуже актуальна, і про неї у своєму зверненні також веде мову Президент, як і про створення коаліційного уряду, який спирався б на парламентську більшість і мав можливість спокійно й результативно працювати, а не брати участь у тривалих, навіть не політичних, а політиканських баталіях.

А сили на це скільки втрачається!

Що буде далі?

Я впевнений, що самим зверненням справа не закінчиться. Гадаю, у політичному багажі Леоніда Кучми уже є детально розроблена загальна концепція розвитку країни. Однак мені аж ніяк не хотілося б справити враження такого собі записного оптиміста, який із захватом сприймає будь-який «вітер змін».

Я не випадково пригадав створення Спілки лідерів — вона була робочою моделлю, спроможною об'єднати зусилля окремих людей на певному етапі.

Нині ситуація інша — треба об'єднати волю регіонів, котра могла б вести країну новим шляхом. Саме про це голосно і заявляє Українська асоціація місцевої і регіональної влади, президентом якої мене нещодавно обрали. Аж ніяк не вважаю, що це так просто. Закостенілість для багатьох — не лише спокійно, а й вигідно! Президент згодний цілком добровільно перерозподілити свої повноваження, а от більшість чиновників і в столиці, і на місцях — навряд.

Саме тому однією з головних проблем вважаю те, що в країні так і не створено ефективні механізми реалізації регіональної політики. З величезними труднощами протягом двох років розробляли концепцію державної регіональної політики, проект якої практично до невпізнання було «відредаговано» у владних кабінетах. Та й ідею другої парламентської палати всіляко саботують і зашорюють просто тому, що народні депутати побачили в ній спробу замаху на свої місця.

Гадаю, що процес піде значно легше, якщо до логічного завершення буде доведено ідею створення конгресу місцевої і регіональної влади. Свою суть і структуру він цілком може позичити у європейського співбрата — Конгресу місцевої і регіональної влади Європи. Сама поява такої організації дасть змогу донести і до громадськості, і до столичної влади в різних її іпостасях ту точку зору, яка є в регіонах.

Це має бути найдемократичніший орган, членство в якому оформити можливо лише через асоціацію-засновника. Нині ними виступають Асоціація сільської, селищної та міської влади, Асоціація міст України, Асоціація місцевої і регіональної влади та Спілка лідерів місцевої і регіональної влади України. Вони жодним чином не саморозпускаються і не зливаються в одне безлике ціле, а продовжують об'єднувати представників регіонів. Погодьтеся, клопоти мера міста-мільйонника і голови сільської ради хоча й схожі, але все-таки багато в чому відрізняються.

Конгрес має стати головним суб'єктом, який представлятиме й відстоюватиме інтереси місцевого самоврядування в Україні.

Він також — центр формування політики розвитку місцевого самоврядування.

Двічі на рік конгрес проводитиме свої сесії, на які приїздитимуть делегати асоціації. Кожен з них може ставити на обговорення питання, яке його цікавить. Його досліджуть з допомогою залучених експертів. А ухвалене рішення лобіюватиметься виконавчим апаратом конгресу, що працює на постійних засадах. Це дасть гарантію проходження теми у відповідних інстанціях — від думки такої представницької організації відмахнутися набагато важче (загалом навряд чи можливо!), ніж від думки навіть досить авторитетного діяча — мера, голови ради... Конгрес, звичайно, цілком може стати міжнародно визнаним партнером відповідних структур Ради Європи, що підвищує і його статус, і статус України як держави.

Навіть такий мінімум дає змогу показати всю значущість починання та його роль у суспільному та державному житті, отримати в політичному житті країни ту саму ініціативу знизу, без якої глухне будь-яке позитивне починання. Нині створення конгресу підтримує адміністрація Президента і особисто Леонід Кучма. Щоправда, чи можна це вважати за гарантію того, що все пройде гладко? Я, приміром, не впевнений... Потрібні неабиякі зусилля, спроможні розворушити людей на місцях, змусити їх повірити в те, що зміни на краще — ймовірна реальність, а від ухваленого ними рішення залежить майбутнє країни. Нам усім давно треба робити вибір: розвиток чи стратегія? І він аж ніяк непростий — потребує не лише ініціативності, а й громадянської позиції. Деякою мірою — певного самозречення від звичного світосприйняття. Наш Президент — приклад цього.

Решті мужності не бракуватиме?

■ ■ ■

Потрібні неабиякі зусилля, спроможні розворушити людей на місцях, змусити їх повірити в те, що зміни на краще — ймовірна реальність

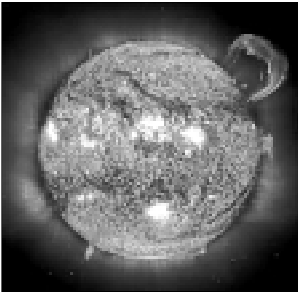
■

Віктор ТИХОНОВ,
президент Української асоціації місцевої і регіональної влади, голова Луганської обласної ради.

Зірка на ім'я Сонце

«И вновь и вновь взошли на Солнце пятна,
И омрачились трезвые умы,
И пал престол, и были неотвратны
Голодный мор и ужасы чумы».
О. ЧИЖЕВСЬКИЙ.

«Голос України» в кількох номерах публікував матеріали про природні катаклізми, які спричинили цього літа сильні повені в різних регіонах світу, зокрема в Європі, і про сучасні погляди на проблеми глобального потепління та зміни клімату Землі («ГУ» №№ 147, 151, 160). Окрім перерахованих у статтях версій є ще й теорія, згідно з якою непріємності з погодою — це прояви впливу на атмосферу планети активності нашого світила — Сонця. При цьому, як стверджує багато вчених, вплив цей набагато ширший. Він розповсюджується не лише на природні процеси, а й на різноманітні аспекти життя людини.

Що спільного між хрестовими походами та епідеміями хвороб, природними катаклізмами й соціальними потрясіннями, погодними феноменами й революціями? Що об'єднує світові війни з економічними кризами, Чорнобильську аварію з загибеллю атомохода «Курськ», бомбардування Центру світової торгівлі зі знищенням українською ракетою російського літака й авіакатастрофою на Скнилівському аеродромі? Лише те, що всі ці події належать до розряду трагедій? Не лише — багато хто із землян пов'язує їх із Сонцем, вважаючи, що його вплив провокує всі ці, такі несхожі події. Загальновідоме існування одинадцятирічної періодичності коливань сонячної активності: з 1745 року до нинішнього часу зареєстровано двадцять два піки, причому тривалість періодів між ними становить від семи до сімнадцяти років. Процес активізації пов'язаний з кількістю плям на Сонці, відкритих ще Галілеєм. Вони являють собою ділянки сонячної поверхні з нижчою, порівняно з оточенням, температурою. Фізика явища, яке об'єднує поняття «сонячна активність», надзвичайно складна і до кінця не з'ясована; наявні гіпотези пояснюють її причини процесами всередині Сонця, впливом планет, гіпотетичним механізмом космічного масштабу та багатьма іншими чинниками.

Історія

Ще наприкінці XVIII століття англійський астроном У. Гершель зробив спробу встановити зв'язок між кількістю сонячних плям, неврожаями та цінами на хліб і визначив достатньо велику кореляцію (відповідність) між ними.

У 70-ті роки XIX століття його співвітчизник У. Джевонс розвинув думку, що поведінка соціальних колективів у їхній діяльності залежить від циклічних явищ на Сонці. Це допомогло йому пояснити економічні цикли не лише в сільському господарстві, де вони пов'язані з прямим впливом сонячної активності на урожайність, а й у промисловості.

У першій чверті XX століття російський учений Олександр Чижевський провів дослідження впливу сонячної активності на біосферу та соціум. 1924 року Чижевський у Калузі видав книгу «Фізичні фактори історичного процесу...». Саме ця праця заклала основи системних досліджень суспільних і природних процесів з оцінкою впливу на них космофізичних факторів, і насамперед, сонячної активності.

Він також проаналізував матеріали про захворювання на холеру в Росії за 100 років, починаючи з першої епідемії 1823 року. З'ясувалося, найбільша кількість захворювань була в роки максимальної сонячної активності (1831, 1848, 1871, 1892, і 1915). Періоди з мінімальною кількістю захворювань на холеру припали на роки мінімальної активності (1823, 1833, 1857, 1912). На підставі цього й низки схожих розрахунків, які стосувалися інших природних історичних та соціальних явищ, учений зробив висновок про залежність їхньої активності від активності Сонця.

Теорія

Нині вчення Чижевського має дуже багато послідовників і прихильників, багато з яких готові бачити прояв сонячної активності в будь-яких явищах, які оточують нас. Від кількості опадів, що більш-менш зрозуміло, до коливань росту валового національного доходу країн «Великої сімки». Не викликає, однак, сумнівів прямий вплив сонячної активності на такі фізичні явища на Землі, як зміна напруги земного магнетизму — магнітні бурі, полярні сяйва та інші, коливання напруги атмосферної електрики та кількості теплової радіації. У цих явищах Сонце справді відіграє головну роль, визначаючи «синхронне коливання».

Однак гасло «Сонце — це життя на Землі» багатьма послідовниками Чижевського часто використовується надто вже прямолінійно, можна сказати, в лоб. Насправді, на чому базується пояснення схожих коливань кількості сонячних плям за рік і таких різних за своєю природою середньорічних характеристик, як висота рівня відкладень мулу в озерах, землетруси, врожайність зернових культур, приріст дерев, розмноження й міграція риб, птахів та інших тварин, кількість кальцію в крові, вага немовлят, епідемії, злочини, нещасні випадки тощо? На тому, що особливим способом вирівнені криві цих характеристик і крива середньої кількості сонячних плям за рік схожі.

І якщо Земля і її мешканці такі чутливі до світила, то чому в одному регіоні сонячна активність спричиняє громадянські конфлікти, а в іншому — тиша й благодать? Чому, приміром, в черговий максимум СРСР розпався, а скажімо, США встояли? Слідом за Чижевським його найкоректніші прихильники зазначають, що події, які розігралися в максимумі сонячної активності, якщо не у всьому, то багато в чому залежать від настроїв, що передували їм, від соціально-політичного тла. Інакше кажучи, від того, до чого закликають політики, на який лад налаштовує преса, які ідеї оволодівають свідомістю мас. Зростаюча сонячна активність не спричиняє, а провокує соціальний вибух.

Опоненти теорії, зі свого боку, з допомогою опрацювання випадкових цифр, наприклад, номерів купюр, будують точно такий графік, який повністю збігається з коливаннями сонячної активності. Пропонуючи прихильникам геліобіології самим розв'язати питання про те, що на що впливає — випадкові цифри на сонячну активність чи кількість сонячних плям на номери державних казначейських білетів.

Практика

Однак, висновки Чижевського багато в чому підтверджує сучасна наука. Науковий співробітник астрономічної обсерваторії Київського національного університету Наталя Лозицька свого часу вивчала вплив сонячної активності на землетруси. Їй удалося довести, що сейсмічна активність зростає через два—три роки після піку сонячної активності. Також інші учені довели окремі положення теорії Чижевського. Деякі з його гіпотез не доведено досі, і, на думку Наталії Йосипівни, можливо, не буде доведено ніколи. Її праця про землетруси охоплювала період з 1908 по 1953 роки. Після цього антропогенний вплив на середовище, насамперед численні ядерні випробування, так викривили картину, що циклічність уже не спостерігалася. Але встановлено, що сейсмічна активність зростала з таким само запізненням після сильних ядерних вибухів.

Точно так, як стверджує Лозицька, неможливо в наш час простежити кореляцію епідеміологічних процесів. Раніше тільки Сонце, моделюючи інтенсивність космічних променів біля поверхні землі, періодично активізувало хвороботворні властивості організмів. Нині техногенна і іонізуюча радіація, вакцинація і застосування антибіотиків є набагато потужнішими чинниками впливу на бактерії та віруси. А розвинена транспортна мережа впливає на їхнє розповсюдження.

Виходить, що останнім часом людство досягло такого рівня розвитку, коли його вплив на природу цілком зіставний із впливом Сонця. На жаль, вплив цей переважно негативний. Що ж стосується впливу нашого світила на психіку людини та соціальні процеси в суспільстві, то, на думку Н. Лозицької, такі закономірності належать до сфери фантазії, і автори, які намагаються довести його реальність, просто не враховують всього різноманіття чинників, які впливають на стан особистості, не кажучи вже про соціум. Погодьтеся, серію терактів у Нью-Йорку та Вашингтоні, які готували не один місяць, важко назвати спонтанною. А на стан психіки терористів-смертників 11 вересня навряд чи надто вплинуло Сонце. Адже день цей було свідомо визначено задовго до спалаху його активності. Не менш скептично ставиться Наталія Йосипівна і до тверджень про взаємозв'язок кількості сонячних плям і стану здоров'я та смертності дорослого населення. А публікація даних про сонячну активність, з точки зору фахівця, з одного боку, не дасть непідготовленому читачеві жодної корисної інформації, а з другого — може спровокувати погіршення самопочуття у людей із вразливою уявою і таких, що піддаються впливу.

Про що сперечаємося?

Останнім часом у людства увійшло в моду списувати власні прорахунки на загадкові сили природи. Справді, катастрофа літака чи вибух реактора набагато зручніше пояснити кількістю плям на найближчій зірці, а не прорахунками системи, неспроможним плануванням чи недостатньою підготовкою персоналу. До речі, за словами Наталії Лозицької, Чорнобильський вибух до сонячної активності взагалі не має аж ніякого стосунку, перед аварією та 26 квітня жодних незвичайних процесів не спостерігалося. Але навіть якщо все, що пишуть про вплив Сонця на наше життя, — правда, і тоді нам не варто забувати слова Олександра Чижевського про те, що «Було б зовсім безпідставно припускати, що відомий стан сонячної діяльності є безпосередньою причиною тих або тих катаклізмів. Такий висновок був би зовсім неправильним». У тому сенсі, що та або та подія «мала б мати місце і без впливу сонячних чинників».

Комусь такі твердження можуть видатися надуманими. В кінцевому підсумку багато які закономірності, і вгадані великим ученим, і виведені його прихильниками, бездоказні. Але з висновком прихильників космізму сперечатися навряд чи хтось буде. Він полягає в тому, що людству в цілому і кожному з нас окремо треба бути дещо обережнішим у своїх діях. Принаймні, в дні сонячної активності. З цим не можна не погодитися. Країні, в якій громадяни вчасно отримують гідну зарплату, дотримуються законів, правил гігієни й техніки безпеки, піклуються про оточуюче середовище й регулярно перевіряють справність використовуваної техніки, кількість плям на Сонці навряд чи завдасть якоїсь шкоди. Навіть у свій пік.

Олег ДЕНИСОВ.

НА ЗДОБУТТЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ

Із турботою про сьогодення та майбутнє

Україна, незважаючи на значний спад індустріального та агропромислового виробництва в кризовий період, і тепер належить до тих країн світу, які мають ще надто високі рівні негативних антропотехногенних навантажень на навколишнє природне середовище. На її території сконцентровано потужний виробничий потенціал надзвичайно ресурсомістких, зокрема енерго-, земле- й водомістких, і багатовідходних галузей економіки. В переважній більшості галузей навіть в останні роки стабілізації та піднесення виробництва застосовують екологонебезпечні технології, використовують застарілі та зношені основні фонди, машини й обладнання. Тому загальновизнаний міжнародний екологічний статус нашої держави — це «зона екологічного лиха».

Усе сказане переконливо свідчить, що Україні вкрай потрібні принципово нові і державна екологічна політика, і модель соціально-економічного розвитку, ефективного функціонування її продуктивних сил. Екологічна політика повинна забезпечити, з одного боку, раціональне, екологобезпечне та екологозрівноважене природокористування й широкомасштабну екологізацію виробничих процесів у всіх сферах національної економіки, а з другого — комплексне вдосконалення матеріально-технічної бази та структури суспільного виробництва з урахуванням вимог, критеріїв і обмежень ресурсо-екологічної безпеки. Адже тільки таким чином Україна буде спроможна реалізувати на практиці концепцію сталого розвитку й інтегруватися до загальноєвропейського екологічного й економічного простору.

Саме фундаментальний науковій розробці та еколого-економічному обгрунтуванню напрямів, методів і механізмів системного розв'язання зазначених вище проблем присвячено цикл наукових праць «Еколого-економічні основи раціонального природокористування, формування наукових засад сталого розвитку та забезпечення екологічної безпеки України в умовах ринкових трансформацій», який допущено до участі в конкурсі на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки 2002 року. Цикл включає монографічні видання та інші публікації провідних українських учених економістів-екологів Національної академії наук (Ради з вивчення продуктивних сил України, інститутів економіки, проблем ринку та економіко-екологічних досліджень, регіональних досліджень), які зробили найвагоміший внесок у дослідження теоретико-методологічних і прикладних аспектів взаємодії суспільства, виробництва та природи на сучасному етапі розвитку людської цивілізації.

Авторам зазначеного вище циклу (Борщевський П. П., Буркинський Б. В., Волошин В. В., Данилишин Б. М., Долішній М. І., Дорогунцов С. І., Кравців В. С., Степанов В. М., Трегобчук В. М. і Харічков С. К.) належить незаперечний пріоритет у розробленні, по-перше, еколого-економічних основ організації раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища, по-друге, теоретико-методичних і прикладнихпроблем забезпечення ресурсо-екологічної безпеки України в умовах ринкових трансформацій і, по-третє, концептуальних засад, принципів, напрямів та організаційно-економічних механізмів переведення національної економіки на модель сталого функціонування. Крім того, ними чітко сформульовано й усебічно обгрунтовано загальнодержавні та регіональні пріоритети економіко-екологічної політики. Це вкрай важливо з точки зору реалізації природоохоронних заходів, проведення цілеспрямованої роботи з екологізації суспільного виробництва та удосконалення його структури з метою істотного зменшення негативних антропотехногенних навантажень на природне середовище та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Заслуговують уваги і високої оцінки виважені та аргументовані пропозиції авторів циклу щодо запровадження системи державного регулювання раціонального й екологобезпечного використання природних ресурсів, насамперед земельних, водних і лісових, їх відтворення та охорони, а також дійових економічних механізмів стимулювання природоохоронної діяльності в Україні. Саме це, на нашу думку, є реальною передумовою для переведення її народногосподарського комплексу в найближчій перспективі на модель сталого еколого-економічного розвитку. Автори переконливо доводять, що ефективного розв'язання гострих ресурсо-екологічних проблем можна домогтися лише тоді, коли суто ринкові важелі регулювання та охорони навколишнього середовища доповнюються системою державних екологічних інструментів, фінансово-економічних механізмів, принципів моделювання тощо.

Серед методологічних і прикладних розробок циклу чільне місце посідають регіональні аспекти організації раціонального природокористування та охорони довкілля, питання формування ефективної регіональної екологічної політики з урахуванням диференціації природних, соціальних, виробничих й економічних умов життєдіяльності людини. Передовсім це стосується тих регіонів, які характеризуються великими масштабами деградації природи і напруженою екологічною ситуацією, — Донбасу, Причорномор'я, Карпат та Полісся.

Нарешті, слід зазначити, що результати фундаментальних досліджень і прикладні розробки авторів циклу було широко використано під час формування національної екологічної політики, підготовки законодавчих і нормативно-правових актів, прийнятих Верховною Радою та Кабінетом Міністрів України. Зокрема, законів «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про зони надзвичайних екологічних ситуацій», «Про Національний екологічний фонд», «Про екологічну експертизу», «Про відходи», «Про охорону земель» (проект) та кодексів: Земельного, Водного, Лісового і про надра, Національної програми екологічного оздоровлення басейну Дніпра та покращання якості питної води, Концепції розвитку водного господарства України, проектів Концепції сталого розвитку України і Загальнодержавної програми розвитку водного господарства України та інших.

Ми глибоко переконані в тому, що автори циклу фундаментальних наукових досліджень і розробок, про які йдеться, заслуговують присудження Державної премії України в галузі науки і техніки 2002 року. Їх вирізняє не лише турбота про сьогодення, а й оптимістичний погляд у майбутнє.

І. ЛУКІНОВ,
академік НАНУ і УААН, директор Інституту економіки НАН України;
О. АЛИМОВ,
академік НАНУ, завідувач відділу Інституту економіки НАН України.

ДЕПУТАТ В ОКРУЗІ

Чи повинен депутат ремонтувати під'їзд?

У стосунках «виборець — народний депутат-мажоритарник» часто присутні елементи прикрого нерозуміння взаємних прав і обов'язків. Про це заявляють багато парламентаріїв, обраних в одномандатних округах. У чому полягає це нерозуміння, які його причини та як їх можна усунути?

Умовно народних депутатів можна поділити на три категорії. Перші миттєво забувають свої передвиборні обіцянки, розв'язують особисті проблеми. Другі продовжують піклуватися на словах про своїх виборців та Україну, з набридливою одноманітністю розповідаючи про це у ЗМІ. А треті тихо, без зайвого шуму та пафосу домагаються виділення коштів на реконструкцію доріг у своєму окрузі, будівництво та ремонт шкіл, лікарень, будинків, адресну допомогу найзнедоленішим верствам населення і водночас встигають ще готувати та «пробивати» необхідні для держави закони.

І хоча все це стосується і депутатів, обраних за партійними списками, і мажоритарників, але передусім це хвилює останніх. Адже під час передвиборної кампанії саме вони безпосередньо зустрічаються із виборцями і, вислуховуючи скарги, обіцяють вирішити всі болючі питання.

— На жаль, для нашого виборця народний депутат є таким собі гібридом грошового мішка та казкового джина, котрий може і, головне, повинен обов'язково за першої вимоги давати гроші і розв'язувати всі проблеми, що у виборця виникають, — вважає народний депутат України, уповноважений депутатської групи «Народовладдя» Олег Павлович Беспалов, обраний по 183-му округу Херсона. — Насамперед маю на увазі дрібні побутові проблеми. Такі, скажімо, як ремонт під'їзду. Але, вибачте, це — не обов'язок народного депутата.

За словами Олега Павловича, місцевими проблемами повинен опікуватися не тільки депутат Верховної Ради, а й депутати облради, міськради та селищної ради. До завдань народного обранця ВР входить забезпечення ефективного функціонування цієї вертикалі, оперативне регулювання та інформування органів виконавчої влади про проблеми округу. Нині ця вертикаль працює недостатньо ефективно. Тому виборці звертаються «нагору», ігноруючи місцеві органи влади.

Але основною діяльністю народного депутата є законотворчість. Щоденно кожному парламентарію доводиться переглядати чимало законопроектів, проводити велику кількість зустрічей і переговорів з тим, щоб забезпечити затвердження в сесійній залі необхідних законів.

Тому якнайшвидше створення так званої «депутатської вертикалі», забезпечення ефективної її роботи — сьогодні, за словами Олега Беспалова, одне з першочергових завдань.

А поки що до приймальні Беспалова в Херсоні, як, мабуть, до приймальні кожного народного депутата-мажоритарника, часто приходять люди з проханням вирішити питання, які належать до компетенції місцевих виконавчих органів влади або місцевих депутатів. Олег Павлович намагається за можливості допомогти.

На рівні Кабміну Беспалов вирішив питання відселення родин з чотирнадцяти квартир аварійного будинку в Херсоні, котрі впродовж тривалого часу мешкали в жахливих, небезпечних для життя умовах. Надавав депутат і фінансову допомогу: на проведення невідкладних медичних операцій, оснащення і ремонт госпіталю ветеранів війни, створення парафії православної церкви у селищі Текстильників, ремонт тамтешньої дороги, на підтримку талановитої молоді та організацію молодіжних акцій...

Сам Олег Павлович — колишній офіцер і багато чого вміє робити власноруч. Але розраховувати, що одна людина зможе залатати дірки всіх сімейних бюджетів і ощасливити грішми своїх виборців, — це, звичайно, абсурд.

Як же тоді допомогти своєму виборцю? Насамперед, вважає Олег Беспалов, треба ухвалити такі закони, які значно підвищать добробут громадян. І самі виборці можуть сприяти цьому.

— Якщо я навіть дам комусь певну суму грошей, це не розв'яже всіх його проблем, а призведе лише до тимчасового полегшення, — пояснює народний депутат. — Наша біда в тому, що багато хто залишився пасивним у нових умовах життя. Ця пасивність продиктована старим споживацьким сприйняттям держави, яка, на думку певної частини наших співгромадян, повинна і надалі, як за радянських часів, вирішувати абсолютно за всіх ті проблеми, що у них виникають. Не заперечуватиму: держава має піклуватися про соціально незахищених своїх громадян — пенсіонерів, інвалідів, тяжкохворих дітей. Але іншим треба розраховувати на себе. І, починаючи з себе, змінювати життя на краще. Що я маю на увазі? Передусім не забувати, що єдиним джерелом влади в державі є народ. Так записано в нашій Конституції. Але істину недостатньо знати — нею потрібно жити. Тобто допоки ми самі не наповнимо це твердження реальним змістом, зітхатимемо з приводу того, що від нас нічого не залежить. Даруйте, але депутатів ми обираємо самі — тому скаржитися немає на кого. Пропозиції з внесення змін до законів виборці також можуть подавати своїм депутатам з тим, щоб останні виносили їх на розгляд парламенту. Я поки що отримав таких пропозицій тільки п'ятнадцять. Дуже сподіваюся, що ця кількість буде безперервно зростати, і мої співгромадяни усвідомлять: рівень нашого життя визначається рівнем нашої активності в ньому.

Василь КУЧЕРЕНКО.

«Ракети з радіоактивним плутонієм я завантажував на атомохід власноруч...»

ТРАГЕДІЇ МИНУЛИХ ДНІВ

Затоплений тринадцять років тому військовий атомохід «Комсомолець» — ця аварія для більшості з нас уже в далекому минулому — дотепер нагадує собою міну сповільненої дії: дві ракети з радіоактивним плутонієм, корпуси яких пошкоджено під час аварії, на думку фахівців, можуть наробити більшого лиха, ніж чорнобильський реактор.

В Україні мешкає єдиний із 27 моряків атомохода «Комсомолець»

Колишній мічман Віктор Слюсаренко, а це про нього мова, родом з містечка Гнівань, що в Тиврівському районі на Вінниччині, нині служить старшим прапорщиком в Академії СБУ в Києві. Перебрався сюди з Мурманська невдовзі після трагедії на атомоході «Комсомолець». В їхній сім'ї двоє хлопчиків. Своєю появою на світ, а народилися Вадим і Борис в один день, надзвичайно порадували батьків. Віктор зізнався, що у них з дружиною довго не було дітей. Але рівно через рік після аварії, навіть того самого дня, дружина завагітніла...

Зустрілися з ним під час приїзду до батьків: у Гнівані сина завжди з нетерпінням чекають мати Ольга Аніфатівна та батько Федір Федорович. Що їм довелося пережити у ті чорні квітневі дні 1989 року, коли з повідомлень в пресі дізналися, що із 69 членів екіпажу «Комсомольця», де служив син, живими залишилися лише 27!

Знак біди на глибині 1652 метри

Затонулий атомний човен «Комсомолець», на якому служив Слюсаренко, уже тринадцять років лежить на дні Норвезького моря, де 7 квітня 1989 року сталася аварія. Співрозмовник називає точну глибину — 1652 метри.

— Чи справді затонула субмарина таїть у собі небезпеку?

— Ядерний реактор на човні, — пояснює співрозмовник, — заглушений. Це унеможливлює ланцюгову реакцію, що могла б призвести до ядерного вибуху. Однак на борту ще є дві ракети-торпеди з радіоактивним плутонієм. Про це я знаю достеменно, бо завантажував їх власноруч. Обидві вони пошкоджені. Якщо точніше, зруйновано їхні корпуси. Руйнування сталося під час вибуху акумуляторної батареї. А це значить, що радіоактивний плутоній не має належного захисту: його закриває лише оболонка. Саме з цієї причини, як мені відомо, не проводяться роботи з підняття ракет на поверхню. Небезпека полягає в тому, що можна порушити герметичність ємностей, в яких зберігається радіоактивний плутоній. Тоді підводний човен стане другим Чорнобилем...

Але забувати про неї теж не можна: дно моря — не місце для захоронення ємностей з радіоактивним плутонієм.

— На мою думку, — продовжує Слюсаренко, — для проведення робіт навколо атомохода необхідне об'єднання зусиль вчених з багатьох країн, щоб унеможливити повторення другої чорнобильської біди, яка тепер чатує на нас під... водою. Чіткість дій і величезна обережність, повірте, потрібні як ніколи. Через їх відсутність атомохід пішов на дно, забравши сорок два людські життя.

Коротка інформація. Атомний підводний човен «Комсомолець» у колишньому Союзі був експериментальним. Його виготовили в одному екземплярі, витративши колосальні кошти. Роботи з його створення тривали десять років. За окремими параметрами човен дотепер залишається неперевершеним: жодне інше судно в світі не здатне опускатися на глибину, на яку занурювався «Комсомолець», — 1000 метрів. Титановий корпус може залишатися незіпсованим сотні років.

Під водою атомохід перебував більше трьох місяців. Розвивав швидкість до 30 вузлів (52—54 кілометри на годину) — найвищий показник серед субмарин. На озброєнні було 22 торпеди й дві ядерні ракети. «К-278» — з таким бортовим номером човен прийняли до складу ВМС колишнього Союзу у 1983 році (під кодовою назвою «Плавун») — здійснив два автономні плавання по 90 днів кожне. Протягом п'яти років експлуатації не мав жодної несправності, не кажучи вже про аварії. Вважали, що затопити його практично неможливо, мовляв, таку надійну конструкцію має атомохід...

Море кипіло, як вода в чайнику

28 лютого 1989 року човен вперше вивів у море другий екіпаж, в якому служив мічман Віктор Слюсаренко: на флоті він залишився після строкової служби. За тиждень до того, згадує Віктор, човен отримав іншу назву. З ініціативи когось із чиновників політуправління Північного флоту корабель перейменували на «Комсомолець». Не знаю чому, але таку ініціативу ми підтримали без особливого ентузіазму. Можливо, тому, що звикли до попередньої назви, а може, причина в іншому: моряки, як кажуть, трохи забобонні і змінювати що-небудь перед далеким плаванням вважали поганим знаком...

На 37-й день походу «Комсомолець» йшов на глибині 350 метрів.

Віктор Слюсаренко нагороджений орденом Червоного Прапора.

Слюсаренко до найменших подробиць тримає в пам'яті кожну мить того жахливого дня — 7 квітня 1989 року. Він відпочивав у своїй каюті, коли пролунав сигнал аварійної тривоги: «Пожежа в сьомому відсіку!». Віктор тієї хвилини мимоволі подумав: як так — дві хвилини тому він чув повідомлення чергового матроса, що там усе гаразд, і раптом... Черговий згорів у вогні першим. Хтось з мічманів кинувся з'ясовувати, що там сталося і тут же згорів у полум'ї. Вогонь раптово перекинувся в сусідній шостий відсік. Далі почав горіти п'ятий. Тут лопнув масляний трубопровід. Масло, що під тиском вирвалося з нього, стало пекельним факелом ще для восьми членів екіпажу: врятувати їх не вдалося.

Згодом, у подробицях аналізуючи те, що сталося, Слюсаренко зрозумів одну просту істину: ореол могутності атомного човна, про що їм постійно твердили високі військові чини, на ділі виявився міфічним. «Наприклад, — продовжує Віктор, — нас переконували, що кожен відсік човна так герметично ізольовано, що у разі пожежі вогонь нізащо не зможе перекинутися в інший. А що виявилося насправді? Під час будівництва корабля, як стало відомо пізніше, використали для ізоляції «не той матеріал», що пропонували конструктори. Так само лопнув ще один міф — про неможливість за будь-яких умов затоплення субмарини...»

Палаючий човен (пересічному читачеві, мабуть, важко уявити, як у воді, та ще й на такій глибині, може щось горіти) почав підніматися на поверхню. Коли до неї залишалося 150 метрів, підводників чекала ще одна неприємна несподіванка: зупинився реактор, заклинило кермо, і субмарину потягнуло на дно. Ліквідовувати несправність довелося стиснутим повітрям — ним продули цистерни головного баласту.

Тільки-но кисень дійшов до палаючих відсіків, вогонь спалахнув ще з більшою силою. Палало все! Температура, за словами співрозмовника, сягала 1000(!) градусів. «Ви не повірите, але море навколо нас кипіло, як вода в чайнику».

Страшенно дошкуляв чадний газ: його концентрація перевищувала смертельну дозу. На 69 підводників налічувалося тільки тридцять індивідуальних протигазів. «Щоправда, були ще ізольовані дихальні апарати, але ми на них особливих надій не покладали, бо знали, що вони дуже старого зразка — виготовлені ще у 50-х роках. Ось вам ще один нонсенс: невже на такому сучасному кораблі не можна було обновити засоби захисту, про які йде мова?..»

— У ті хвилини, — веде далі розмову Слюсаренко, — кажу це без перебільшення, були на волосину від можливості повторення другого Чорнобиля. Раптом відключився насос і перестала працювати система охолодження реактора. Ще б трохи... На щастя, прилади живлення автоматично переключилися і насос запрацював знову.

Мічман Слюсаренко у складі аварійної бригади брав участь у ліквідації пожежі. «Пізніше, у спокійній обстановці я нарахував принаймні три епізоди, коли міг розпрощатися з життям. Попереду на мене чекали нові випробування. До речі, кожен з нас, хто залишився живим, проходив їх, як кажуть, по-своєму, хоча й перебували всі на одному кораблі.»

Надсучасний човен мав дешевенькі рятувальні засоби

Екіпаж «Комсомольця», як уже згадувалося, налічував 69 осіб. А в рятувальній камері, на випадок біди, могло поміститися лише 50 підводників. Люк камери відчинявся лише на глибині до 240 метрів. Отож надії на такий рятувальний «круг» було зовсім мало. Так само, як і на протигази, про що вже йшлося. Субмарина була обладнана лише двома рятівними плотами, на кожному з яких могли вміститися не більш як 20 чоловік.

Слюсаренку, щоправда, скористатися ними не вдалося. Він без жодного рятівного засобу борсався в холодному морі протягом майже сорока хвилин. Температура води становила лише два градуси. Хвилі сягали висоти від одного до півтора метра. Вода, щораз накриваючи його з головою, потрапляла в рот, була змішана з мастилом і солляркою. Лікарі твердять, що за таких умов протриматися на поверхні можна не довше 15—20 хвилин.

«Я залишався у кораблі, що тонув, бо не чув команди: «Покинути борт!»

На поверхні «Комсомолець» тримався недовго. Раптом корма різко пішла у воду і човен почав займати вертикальне положення. У ті хвилини стало зрозуміло, що врятувати субмарину вже неможливо. Командир віддав команду: «Покинути човен!». Але її чули не всі. «Я був унизу. До трапу побіг, коли відчув, що корабель різко змінює своє положення. Тут зіткнувся з командиром: він перевіряв, чи всі залишили човен. З трюму до виходу поспішав ще один офіцер.»

Вибратися на поверхню їм так і не вдалося. Через відкритий люк на голови несподівано полився потужний стовп води — такої сили холодний душ не кожен витримає. Човен тонув з відкритим люком. І тільки останньої миті товариш Віктора мічман на прізвище Копєйка, який уже борсався на поверхні разом з тими, хто встиг швидше піднятися на палубу, ногою закрив кришку люка.

«Комсомолець» опускався дедалі глибше під воду. Єдиною надією залишалася рятувальна камера. Навколішки мічман Слюсаренко поповз в її напрямку. Він став п'ятим членом екіпажу, кому вдалося проникнути в рятівну «колбу». Крім нього, у ній уже були командир корабля капітан першого рангу Ванін, капітан третього рангу Юдін, а також два мічмани — Черніков і Краснобаєв. Слюсаренко з-поміж них п'яти єдиний залишився живим.

— Тільки-но ми зачинили люк, який з'єднував човен з камерою, — розповідає Віктор, — а вдалося це з великими труднощами, як почули стук. До камери намагався проникнути ще один член екіпажу. Це був капітан третього рангу Іспенков. Командир наказав негайно відкрити люк. Якусь мить тривала мовчанка. Кожен думав про те, що вдруге «задраїти» люк нам уже навряд чи вдасться. Командир знову повторив команду, захлинаючись від крику. Юдін першим кинувся до люка. Але в цю мить з корабля долинув потужної сили вибух. Рятувальну камеру відірвало від корпусу корабля і вона стрімко пішла вгору. Коли я сидів у рятувальному апараті, несподівано почув якийсь загадковий голос: «Усім одягти дихальні апарати!». Команду виконав автоматично. Тільки хто її подав, ніяк не міг зрозуміти. Краснобаєв, отруївшись чадним газом, уже був мертвий. Юдін ледве дихав, важко опустивши голову. Черніков був поруч зі мною, від нього я не чув жодного слова. Ми з ним почали одягати апарат на командира, який вже втрачав свідомість.

До аналізу цього епізоду Віктор, за його словами, повертався десятки разів. Він переконаний: той голос долинув з-за меж корабля. Якась невідома сила підказала їм у ті хвилини шлях порятунку. Сьогодні, коли він став віруючим, Віктор впевнений, що то була Божа сила.

...Тиск повітря в рятувальній камері становив п'ять атмосфер. Я розумів: тільки-но апарат випливе на поверхню, потрібно буде його негайно зрівняти із зовнішнім тиском, для цього встановлено спеціальний клапан. За звичайних умов зробити це було б зовсім нескладно, але тоді... Віктор не встиг. Внаслідок перепаду тиску люк відкрився миттєво. Чернікова з такою силою викинуло на поверхню, що Слюсаренко лише побачив, як ноги промелькнули над головою: той сидів саме навпроти люка. Ударившись об поверхню води, мічман не встиг зірвати дихальний апарат. Кисень, що вирвався з нього, розірвав йому легені.

Слюсаренко також вилетів з камери, ніби льотчик на катапульті. Його врятувало те, що дихальний мішок (він був погано закріплений) відірвався під час того карколомного польоту. На його очах камера, з якої щойно вилетів, наповнилася водою і знову пішла на дно. У 1993 році росіяни намагалися її підняти. Можна тільки уявити, з яким хвилюванням Віктор тоді ловив повідомлення у ЗМІ про цю операцію. Коли її тільки почали піднімати, йшлося в одній з публікацій, лопнув трос. Хоча, запевняли спеціалісти, він міг витримати вагу в сім разів більшу, ніж сама камера. На цьому, щоправда, дослідження не припинили. На дно опустили роботів з кінокамерою. Але, на його здивування, на фотоплівці не було зафіксовано жодного тіла. «Я точно знаю, — вкотре повторює Віктор, — Ванін, Юдін і Краснобаєв залишилися там...»

Таким був атомохід «Комсомолець».

Слюсаренка підібрало риболовецьке судно «Олексій Хлобистов». Помітили його випадково. Увагу моряків привернув рятувальний мішок загиблого мічмана Чернікова: він був оранжевого кольору. «Сам я добре бачив корабель, — каже Віктор, — однак хвилі постійно накривали мене, тому сигналити про допомогу не було жодної можливості. Та й сил майже не залишалося. Добре, що хвилі не віднесли далеко рятувальний мішок.»

Зовсім поруч на двох плотах по самісіньку шию у воді плавали інші члени екіпажу, яким пощастило врятуватися.

«Троє моряків померли від... «затяжки» цигаркою»

— Ми були такі виснажені, що словами це не передати, — каже Слюсаренко. — Не повірите, дехто помер, уже коли його піднімали на борт корабля. Чи то від емоційного перенапруження, викликаного довгоочікуваною можливістю врятуватися, чи ще від чого, важко сказати. Які ми все-таки різні люди!

Судно «Олексій Хлобистов» поверталося з Франції. Члени його екіпажу одразу дістали придбані для себе дорогі духи і почали розтирати ними, даруйте на слові, задубілих моряків. Але й тут сталося непередбачуване. Троє врятованих моряків вийшли перекурити. І вже після першої чи другої затяжки цигаркою мертвими звалилися на палубу: згодом лікарі констатували надмірне виснаження організму, що не міг справитися навіть з краплею нікотину.

День пам'яті підводників започаткував адмірал Безкоровайний

Уже другий рік поспіль 7 квітня у Києві вшановують пам'ять загиблих підводників атомохода «Комсомолець». В одному з кафе поблизу станції метро «Лук'янівська» збираються ті, хто знав загиблих, — хтось з ними навчався в училищі, комусь довелося разом служити... Нинішнього року, стверджує Віктор, присутніх було більше, ніж попередній раз. Серед них Віктор упізнав колишнього командувача флотилії. Прийшли працівники з Міноборони. Запросили на зустріч родичів загиблих, зокрема, названу матір командира корабля (Євген Ванін був родом з Києва) Любов Лазарівну Білецьку. Віктор не раз провідував її раніше.

Започаткував таку зустріч віце-адмірал Безкоровайний. Колишні підводники не без хвилювання ведуть мову про долю нашого Військово-морського флоту. На його озброєнні, хоч як прикро про це говорити, лише один підводний човен. До того ж він у такому стані, що, за словами співрозмовника, не здатен навіть зануритися під воду.

У світі діє єдина організація ветеранів-підводників. Але Україна до неї не входить, бо не маємо своєї організації. У нас поки що лише виношують задуми про її створення, та й то з ініціативи самих підводників. Мій співрозмовник стверджує, що у ВМФ колишнього Союзу найбільше підводників було саме з України. «Нас вважали, про це я чув на власні вуха, —стверджує Віктор, — надійними воїнами. Досить сказати, що на згаданому атомоході «Комсомолець» кожен третій був українцем.»

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

Автор матеріалу щиро вдячний Олегу Віталійовичу Харламову — пастору церкви адвентистів сьомого дня — за знайомство з героєм публікації.

ПРОБЛЕМА

Кримські татари чекають реабілітації

Вони дедалі активніше наполягають на прийнятті закону України про відновлення прав кримськотатарського народу, порушених у зв'язку з його депортацією в 1944 році, бо вважають: «...наявна практика ототожнення постраждалої від депортації і геноциду їх нації з депортованою національною меншістю і окремими особами, історична батьківщина котрих знаходиться за межами України, є серйозною перепоною у забезпеченні рівних прав кримських татар і створює напругу в суспільстві».

Звісно, цей пласт історії вимагає уважного вивчення. Тим більше, що за радянських часів кримських татар було зовсім викреслено з пам'яті громадян СРСР. Зокрема, замовчувалося, що на боці фашистської Німеччини воювали на фронтах другої світової війни майже півтора мільйона радянських громадян. За підрахунками німецьких істориків, кримських татар в складі збройних сил рейху служило 15—18 тисяч. Це були різні люди: і зрадники свого народу, і ті, кого примусили вступити до фашистського війська, довівши до відчаю голодом і знущаннями, й ті, хто щиро йшов протистояти режиму, який їх образив.

Та щоб виправдати брутальне виселення всіх кримських татар з півострова, в результаті якого їх загинуло понад 46 відсотків, кремлівські ідеологи створили потужну зброю пропаганди як засіб морального знищення народів, що завинили перед компартією, насаджували в особі кримських татар образ ворога.

Лише через 45 років після їх поголовного виселення Верховна Рада СРСР своєю Декларацією від 14.11.1989 р. визнала протиправними і злочинними репресивні акти проти народів, що були переселені насильно. Цей документ гарантував відновлення зневажених прав репресованих народів і громадян, закінчення кампанії наклепів, брехні й фальсифікації історії цих народів, став підгрунтям для фактичного відновлення національного і громадянського рівноправ'я репресованих.

Однак з розпадом СРСР практичне вирішення питання репатріації депортованих з Криму лягло на плечі незалежної України, яка в 1991 році ухвалила Закон «Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні». Але його дія, згідно з постановою № 263 від 17 квітня 1991 року, не поширюється на насильно переселені репресовані народи: кримських татар, німців, греків, болгар, вірменів та ін.

— Потрібно прискорити прийняття відповідних законодавчих заходів для відновлення прав депортованих за національною ознакою, в Україні закон про реабілітацію припізнився, — наголошують недавні вигнанці з Криму.

Ось кілька інтерв'ю на цю тему.

Ніяр *АБЛЯЛІМОВА*, Євпаторія: «Як депортована, вважаю, що ми не повинні сидіти склавши руки, маємо домагатися, щоб нас реабілітували і повернули наше майно. За образу громадянина суд постановляє відшкодування за завдану моральну шкоду. А тут ображено, зневажено, віднято добре ім'я у цілого народу, і жодної відповідальності».

Сеітхаліл *ЕМІРОВ*, Сімферополь: «Росії як правонаступниці СРСР слід вибачитися перед кримськими татарами щонайменше з трибуни ООН або Ради Європи і відшкодувати моральні і матеріальні збитки, як це зробила Німеччина стосовно євреїв і в'язнів».

Тейфук *МАМУТОВ*, Красноперекопськ: «Росія злукавила: ніби й реабілітувала своїми указами, але зробила це швидше за все, щоб позбавитися гріха. На папері ніби зроблено добру справу, в той самий час не бажає разом з іншими пострадянськими республіками вирішувати питання на практиці».

Катіже *МЕДЖИТОВА*, Кам'янка: «Політичну реабілітацію розумію так: видати закон, в якому повинно бути засуджено варварство, беззаконня, геноцид. Це має зробити Москва, бо саме звідти все це йшло. А Україні слід пам'ятати, що й вона могла опинитися серед репресованих народів».

З травня широко обговорюється законопроект «Про реабілітацію осіб, депортованих за національною ознакою», підготовлений Держкоммміграції України. Запропонувала свій проект закону про реабілітацію і Координаційна рада громадсько-політичних сил кримськотатарського народу, створена для сприяння реалізації питання його реабілітації. У її заяві наголошено на тому, що вона, зокрема, розраховує на підтримку кримських татар і світового співтовариства та співробітництво з громадськими і політичними організаціями, державними органами і посадовими особами.

Нині, коли облаштування й інтеграція кримських татар в українське суспільство знаходять особливо діяльну підтримку в органах державної влади України й автономії, коли нарешті фінансова підтримка державою облаштування і національно-культурного відродження депортованих стала повномасштабною і стабільною, а отже з'явилася можливість послідовно вирішувати чимало цих завдань, настала пора нарешті стерти тавро «народу-зрадника», отримане одним розчерком пера сталінської кліки.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Пацієнт може дочекатися за 12 років

(Початок на 1-й стор.).

Коли б не нещастя, не було б і щастя

Одразу зауважимо, що путівки дітям видають безкоштовно — такий закон. Щороку з міського бюджету на дитяче санаторно-курортне оздоровлення виділяють понад 4 млн. грн. Систему розподілу путівок також відпрацьовано. Пацієнти їх дістають на основі рішень санаторно-курортних комісій, які створені і діють у кожному столичному районі. Було б гріхом запевняти, що система ідеальна. Що не буває так, коли одних оздоровлюють щороку, а до других черга не доходить. Але кращого поки що не придумано.

Найбільше діти потерпають від захворювання органів дихання: різні тонзиліти, бронхіти, астма тощо. П'ятнадцятирічний Слава Левченко, наприклад, на наше запитання, що його непокоїть, відповів: "Горло і ноги болять". Батьки у хлопця військові, одержав він путівку до євпаторійського санаторію «Лучезарний» (вочевидь, український «Променистий», однак в офіційних документах таку назву поки що не відображено).

У Жені Неркуш мама — медсестра, а тато — будівельник, дівчинка перейшла у восьмий клас, лікується від гайМориту, а одинадцятилітня Оля Шевченко, в якої мама також медсестра, а тато працює водієм у МНС, вважає, що вона ні від чого не лікується, а набирається здоров'я під благодатним кримським сонцем.

Санаторій «Лучезарний» — перше надбання київської громади на кримській землі для санаторно-курортного оздоровлення дітей, які страждають на недуги органів дихання. Не варто говорити про цілющі властивості Євпаторійського узбережжя, диводію ропи Мойнакського озера, що перевершує за лікувальним ефектом солоні розчини Мертвого моря, про неповторну свіжість тутешнього повітря, настояного на степових травах. Про це всі знають. Але одного «Лучезарного» для такого великого міста, як Київ, недостатньо.

Коли б не нещастя, не було б і щастя. Багато відомчих оздоровниць, слава яких гриміла далеко за межами Криму, за нових умов стали банкротами разом зі своїми господарями. Відразу знайшлося чимало охочих «накласти лапу» на це добро. Та ще де — на благодатному узбережжі південного Криму. Хвалити Бога, так-сяк спрацювали державні інтереси. Оздоровниці, що занепали, вирішили передати новим, надійнішим і платоспроможним, господарям, які могли б не тільки утримувати, а й підняти на новий щабель санаторно-курортне оздоровлення в Криму.

У Києві не барилися і вчинили мудро. Невдовзі за рішенням уряду комунальна власність столичної громади поповнилася кримськими санаторіями імені Рози Люксембург та відомою свого часу оздоровницею «Шахтар». Обидва заклади розташовані у мальовничій Гаспрі.

Узявся за гуж, не кажи, що не дуж

Стверджують, що ініціатива належала міському голові Олександру Омельченку. Про постійну увагу і зацікавленість керівника столиці до кримських дитячих оздоровниць розповідає і головний лікар «Лучезарного» Любов Хилько. Сюди протягом року за путівками приїздить близько двох тисяч дітей, що перебувають на диспансерному обліку в Києві.

На жаль, біля 40 відсотків з них, окрім недуг органів дихання, мають ще й серцево-судинні та шлункові проблеми. Все це тут дітям «ремонтують» за 25 днів завдяки високій кваліфікації курортологів, які тісно співпрацюють з науковцями Українського науково-дослідного інституту дитячої курортології і фізіотерапії МОЗ, що в Євпаторії, та сучасному діагностичному обладнанню. Оскільки це окрема тема, зазначимо лише, що вартість одного дня оздоровлення в «Лучезарному» становить 27 грн.

— Гроші надає київська держадміністрація, — каже Любов Хилько. — Добре фінансують харчування, медикаменти і зарплату, а на решту маємо те, що випросимо у спонсорів.

Щоб перерахувати «решту», пальців на руках не вистачить, бо навіть звичайні віники купують тут за «спонсорські». Але вже обладнали котельню і закінчують пральню — найбувжчі місця в роботі закладу. На черзі — завершити збудований на 85 відсотків корпус, що перебуває в такому стані вже десять років. А це — вихід з тісноти, лікувальні кабінети, кінозал та кімнати для роботи різних гуртків. До речі, в «Лучезарному», так само як і у двох інших кримських санаторіях київської громади, діти могли б опановувати комп'ютерну техніку та частину дозвілля заповнювати комп'ютерними іграми. На жаль, таких можливостей, комп'ютерних класів у санаторіях, де діти могли б вчитися протягом усього навчального року, нема, що справді дивує.

Відзначаючи, що Київ не тільки зберіг дитячу санаторно-курортну мережу, яка була, а й примножив її, кримчани справедливо зауважують, звертаючись до Київради та міського голови Олександра Омельченка: взявся за гуж, не кажи, що не дуж. Особливо це видно на прикладі санаторію «Алупка».

«Мені вона сниться, ця територія»

Відомо, що за райські куточки Кримської землі йде постійна війна. Київрада свого часу, наприклад, просила санаторій «Москва», їй було відмовлено. Потім оздоровницю «Піонер» — також відмовлено. Нарешті сказали: беріть «Шахтар». Постановою Кабміну санаторій передали до комунальної власності Київської громади. Сталася подія наприкінці дев'яностих років.

«Шахтар» — це майже 15 гектарів мальовничих прибережних пагорбів, заліснених реліктовими деревами, з черешневими та персиковими садами і неоціненним багатством — цілющим повітрям. Важко знайти слова, щоб розказати про довколишню красу, але фантазію може розбудити принаймні згадка про білий алупкинський палац (не плутати з Воронцовським). Перші його господарі, які мали хворі легені, саме тут вибрали місце для відпочинку і лікування завдяки головному багатству — повітрю.

«Шахтар» перейменували на «Алупку», і почалося відродження оздоровниці. Адже її було зовсім занехаяно. Коштом Київради на суму 1,2 млн. грн. здійснено ремонт палацу, облаштовано харчоблок і їдальню. Завершується спорудження власної котельні вартістю 600 тис. грн.

— Для нас, — каже генеральний директор міського дитячого санаторно-курортного медичного об'єднання заслужений лікар України Лілія Герасименко, — дуже важливо було одержати перший результат. Прийняли діток, і ефект — вражаючий.

Нещодавно до керівництва «Алупкою» запросили з Євпаторії досвідченого організатора-курортолога головного лікаря Володимира Швеця. У таких випадках кажуть: з вогню та в полум'я. «Алупка» — цей царський куточок вимагає комплексної реконструкції, але поки що ні у депутатів Київради, ні у міського голови до цього руки не доходять.

Нижню частину «Алупки» — а це сім гектарів — трохи впорядковано. Тут оздоровлюють щомісяця 150 дітей. А верхню — понад вісім гектарів з уже згаданими реліктовими деревами, черешневими та персиковими садами — занедбано.

— Конче потрібно хоча б 500 тисяч грн., щоб відремонтувати каналізацію та замінити сантехніку, — каже головний лікар Володимир Швець. — Без цих невідкладних робіт біда буде...

— А мені ця територія щоночі сниться, — з болем говорить генеральний директор об'єднання Лілія Герасименко. — Я навіть звернулася до голови райдержадміністрації Оболонського району пана Товкача з пропозицією допомогти фінансово — взамін додатково виділити путівки для дітей району. Але пан Товкач відповів, як передаєте територію у комунальну власність району, то гроші знайдемо. Як я можу передати територію, він же державна людина, має розуміти...

Тут переконані, що кожен столичний район без великих потуг міг би знайти для належного облаштування кримських дитячих оздоровниць, що стали власністю столичної громади, по 100 — 300 тисяч гривень, і це розв'язало б деякі оздоровчі проблеми.

— Тільки санаторій «Алупка», — переконана Лілія Герасименко, — міг би приймати щороку до п'яти тисяч дітей, що перебувають на обліку в районних диспансерах. Чим стривожені медики? Тим, що зростає дитяча інвалідність. Серед хворих на астму, наприклад, понад чотири тисячі підлітків є кандидатами в інваліди. Не допустити цього — святий обов'язок київської громади і лікарів, — додає вона.

Неможливість знайти тих 500 тис. грн. для невідкладних робіт штовхає керівництво об'єднання віддати верхню частину «Алупки» в оренду. Вже й потрібну документацію підготовлено терміном на десять років. Беруть харків'яни, гроші перераховують відразу. Справа за Київрадою, де мають ці документи розглянути і на сесії прийняти рішення.

— Але я знаю, хто за цим стоїть, — каже генеральний директор. — Харків'яни — посередники, за ними стоять німці і шведи. Якщо прийдуть німці, через рік вони перетворять це місце на божественний Едем, куди простому смертному вхід буде заборонено. А через десять років, маючи переваги орендаря, територію приватизують, і тоді — прощавай навіки райський куточок.

Одне слово, нові господарі «Алупки», як у тій легенді, опинилися на роздоріжжі: праворуч підеш — коня позбудешся, ліворуч — життя втратиш. Без грошей кепсько, а за гроші, як то кажуть, віддай жінку дяді...

Водночас рекламні проспекти санаторіїв закликають: приїздіть — і вам забезпечать лікування органів дихання; масаж, інгаляцію, голкорефлексотерапію, лазеротерапію, аромотерапію, штучний соляний клімат, терапію су-джок, цигун, гімнастику, у-шу, мануальну терапію, комп'ютерну діагностику тощо.

Отож, за здоров'ям до Криму і тільки...

Вони ніби витягли щасливий лотерейний квиток

Коли президент міжнародного благодійного фонду святої Марії Ганна

Вихователь за покликанням, невиправний романтик багаторазовий чемпіон світу, Європи, України з фехтування Юрій Чиж

Такий смачний український борщ може зварити тільки мама...

путівки один раз або ніколи

Хочеш милуватися морем з верхньої палуби, плати п'ять гривень

«Мені ця територія сниться...»

Матіко-Бубнова зібралася провідати своїх підопічних — тридцятеро дітей, яких оздоровлювали в Криму, кращого інформаційного приводу годі було шукати.

У зеніті літа Південний берег Криму — казка, а його курортна столиця Ялта — казкове царство. На міському пляжі, вхід до якого, до речі, безплатний, «застовпити» місце з сьомої до восьмої ранку ще можна знайти. Пізніше це — марна справа. Зате у рідній стихії чудово почуваються тутешні хлопці і дівчата, які з кошиками в руках спритно обминають людські тіла, озвучуючи пляж дзвінкими голосами: «медова пахлава — хто бажає», «горішки смажені, насіння, сигарети, карти гральні», «свіжі шашлики з мідії та рапана», «найсвіжіші трубочки з кремом» тощо. Монополію тут утримує фірма «Сладкоежка», де підробляє чимало юнаків і дівчат учнівського віку.

Своїх також розшукали за владним голосом. Засмаглий до шоколадного блиску чоловік з мегафоном командував українською:

— Увага! Всі на берег! Купання скінчилося!

Це був голос багаторазового чемпіона світу, Європи, України з фехтування Юрія Чижа. Педагог за покликанням і невиправний романтик, він мріє, що Верховна Рада ось-ось ухвалить закон, згідно з яким алкогольні напої відпускатимуть, як у США, тільки тим, кому вже виповнився 21 рік, а «тоніки», що привчають дітей до пиятики з початкових класів, зникнуть з прилавків. До того ж на всіх в'їздах до Криму стоятиме державна варта: маєш цигарки в кишені — повертай дишло назад. Дивак-чоловік, чи неправда, проте, привітавшись, пан Юрій доповів:

— Плавають уже всі. На третій день навчилися.

Тут, у куточку міського пляжу, київський загін «захопив» кілька квадратних метрів та шмат акваторії Чорного моря. Цю акваторію Юрій Чиж щодня огороджує поплавками щоб, боронь Боже, чогось не сталося. Такий собі імпровізований дитячий пляж.

Оселилися малі кияни в санаторії «Енергетик», який, хоч і не має власного пляжу, зате до моря сім хвилин пішки.

— Головне, не розгубити дітей дорогою, — каже вихователька Тетяна Ігнатенко.

Спробуй не розгуби, коли йти треба центральною вулицею Пушкіна, що веде до моря, а в морі людей, які пливуть вулицею, Саша Шевченко вже зник. Хто такий Саша? Живий герой О'Генрі — вождь червоношкірих. Шило. Ні секунди — на місці. У храмі святого Володимира, що реставрують у давньому Херсонесі, служниця трохи не зомліла, весь час стежачи за Сашею, щоб чогось не поцупив. А він і не думав «цупити». Просто хотів усе перемацати, до чого можна було дотягтися. Бо так навчило його життя. У Саші, якому й десяти не виповнилося, ще п'ятеро братиків і сестричок, менші за менших. Він найстарший з багатодітної родини. Підопічні Матіко-Бубнової всі такі. Мовою соціологів — діти з малозабезпечених сімей, сироти та «чорнобильці».

У «Лучезарному» плачуть один раз, коли від'їжджають

На приїзд Ганни Василівни чекали з нетерпінням. Накупалися, засмагли, але їм ще обіцяли показати Крим.

І відразу поталанило. В Херсонесі...

Зустрів малих киян натхненник нинішніх реставраційних робіт на руїнах античного поселення, начальник столичного управління з охорони пам'яток історії, культури та історичного середовища Руслан Кухаренко, якому пощастило умовити твердих, як кремінь, контролерів пропустити екскурсантів до музею-заповідника безплатно.

Потрапивши сюди в студентські роки на практику, пан Кухаренко й досі щоліта під час відпустки перевертає каміння на цих залитих сонцем, овіяних легендами пагорбах. Чи треба було сподіватися на кращого гіда?..

А легенди і нині народжуються

На краю скелі, звідки видно аж за обрій синього моря, на могутніх стояках прикріплено відомий своєю історією величний дзвін. Якщо стати під дзвоном, взяти камінчик, заплющити очі, а потім підкинути його так, щоб він ударився об дзвін і розбудив малинову мелодію, можна загадати бажання.

Рік тому, заплющивши очі, тут «загадували» бажання два президенти — Леонід Кучма і Володимир Путін, які були присутні під час встановлення та освячення хреста на храмі святого Володимира.

Першою чарівне місце під дзвоном зайняла Оленка Козаченко, учениця дев'ятого класу міської школи № 1. Вона — сирота, усім хотілося дізнатися, що загадає Оленка, але дівчинка лише зашарілася і відповіла:

— Щось...

А вибирати було з чого, бо вранці Оленці набажали стільки добра і щастя, що навіть Чорне море розхлюпалося. У дівчини — іменини, їй виповнилося 15. І був торт, і було 15 свічок, які від хвилювання іменинниця не могла погасити, поки не дмухнули всі разом — і свічки погасли.

Зекономлені кошти на екскурсії до Херсонеса «завдяки» Руслану Кухаренку розтали від подорожі на «Ластівчине гніздо». Матіко-Бубновій довелося піти на непередбачені витрати, хоча вона відчайдушно пручалася, але з цього нічого не вийшло. Ялта любить гроші. А трапилося ось що.

Квитки було закуплено на морську прогулянку з відвіданням «Ластівчиного гнізда». Але вже на кораблі вхід на верхню палубу перекривав ланцюг. Хочеш милуватися краєвидом з висоти, плати ще п'ять гривень. Гроші збирав і клав до кишені матрос. Ну то й що! Нам і так добре видно, залишайся з носом, моряче...

Та біля «Ластівчиного гнізда» номер «з носом» не пройшов. Тут «бізнесмени» були розумніші. Щоб піднятися до «гнізда», треба подолати стільки крутих східців, що в голові паморочиться. Але коли вже все позаду, перед самим «гніздом» двоє дужих хлопців, зручно вмостившись на стільцях, продають нібито вхідні квитки по три гривні. Не згоден — повертайся назад. Хто на це піде! Довелося платити. Матіко-Бубнова, набравшись хоробрості, намагалася довести «контролерам», що вони неправі, але з корабля попередили: «Відпливають, залишайтеся і доводьте правоту». Солідарність — велике діло.

Тут спочиває слава

Вранці збуджені школярі з надією позирали на небо, щоб часом не задощило, бо на екскурсії вони мали всього два дні, а так хотілося ще побувати у Севастополі.

Легендарне місто зустріло щедрим сонцем і спокійним торжеством синього моря. Постало місто-герой перед малими киянами з висоти Малахового кургану. І все, про що вони читали, бачили з екранів телевізорів, чули від дорослих, відгукнулося в їхніх почуттях. Навіть «вождь червоношкірих», непосида Саша Шевченко, який неодмінно заліз би на кожен танк, гармату, раптом стих і став слухняним.

Тут спочивала слава. І мовчала історія. Графська пристань, пам'ятники загиблим кораблям, вінничанину матросу Кошці, хороброму адміралу Нахімову...

На обеліску, де в одній могилі поховано героїчних захисників Севастополя і французьких солдатів, полеглих у Кримській війні, екскурсовод переклала з французької: «Їх у бій кликала Вікторія, але всіх зупинила смерть».

Малі не зрозуміли, а дорослі перезирнулися. Вихователька Галя Бубнова, студентка четвертого курсу юридичного факультету Київського держуніверситету, сказала:

— Такий напис треба зробити у Львові на могилах українських і польських вояків.

Того дня львівський щем лежав у кожного на душі, бо було це 29 липня в день скорботи за загиблими на аеродромі у Скнилові.

Акценти

Ми лише торкнулися проблем санаторно-курортного оздоровлення дітей столиці України. Однак деякі акценти можна розставити. Перший-ліпший гід на руїнах Херсонеса скаже: на реставрацію храму святого Володимира Омельченко дав 20 млн. грн. У Севастополі пригадають, скільки мільйонів виділив Омельченко на житло морякам і що у київських школах нинішнього року першокласники одержали подарунки від Омельченка — набори учнівського приладдя.

Все це добре, і ніхто не повинен заздрити. Але коли йдеться про мільйони гривень, як, скажімо, з Херсонесом, чи про сотні мільйонів, як з ефемерною програмою «Добробут», то такі проекти не завадило б обговорювати з громадою міста. До того ж гласно і широко. Адже йдеться про кошти, власне, скарбниці київської громади, яку утримують і поповнюють її громадяни.

В урядових надрах країни визріває думка, що, починаючи з 2003 року, держбюджет затверджуватимуть з акцентами: наступного року, наприклад, — це армія, потім — охорона здоров'я, потім — освіта. Тоді можна нагальні проблеми розв'язувати кардинально. Бо щоразу всім потроху — до добра не приводить. Є над чим поміркувати і столичному депутатському корпусу.

Анатолій КАРАСЬ.
Фото Валерія СКИБИ.

Одеса-мама справляла іменини

Вже тільки-но глянувши на вміщені отут фотографії, кожен читач газети зрозуміє: свою 208-му річницю від дня заснування Одеса справляла гамірно й гуморно. Триденне свято мало, як на мене, кілька характерних рис.

Перша — це яскраво виявлене морське забарвлення. Воно й зрозуміло: місто народжувалося, дорослішало, розвивалося водночас з портом, який нині найпотужніший в Україні. Кожна друга сім'я одеситів і тепер так чи інакше зв'язана з морем. Саме цей зміст, думається, і вклали у пам'ятник Дружині моряка з дитям на руках, відкритому на одному з морських причалів, скульптор Олександр Токарев та архітектор Володимир Глазирін.

Друга риса — свято відзначалося непідробною толерантністю. Місто ста національностей дало змогу кожній із них сповна продемонструвати не тільки свої національні пісні й танці на спеціальному фестивалі, а й кухні: на презентації страв у Літньому театрі Міськсаду годі було, за всіх старань, не те що подужати — бодай скуштувати хоча б соту частку всього пропонованого. А хіба не про толерантність свідчить те, що у святкових масах однаково вільно й затишно почувалися і мер міста Руслан Боделан, і Володимир Ульянов-Ленін з червоноармійцем, які, проте, жодних революцій не замишляли, і Тарас Шевченко, витканий руками квітникарів?

Нарешті, хоча Одеса давно вже мама, та що не іменини вона дедалі молодшає, стає красивішою. Й нині ось причепурилася багатьма обновами, що тішать зір, радують душу кожного з мільйона мешканців чорноморської перлини.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.
Фото Олександра СЄРОГО (Укрінформ).

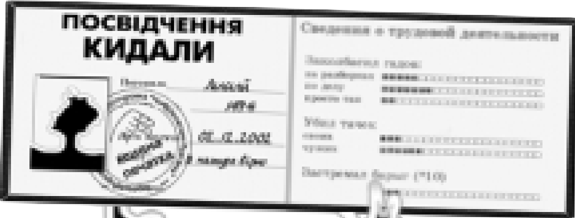

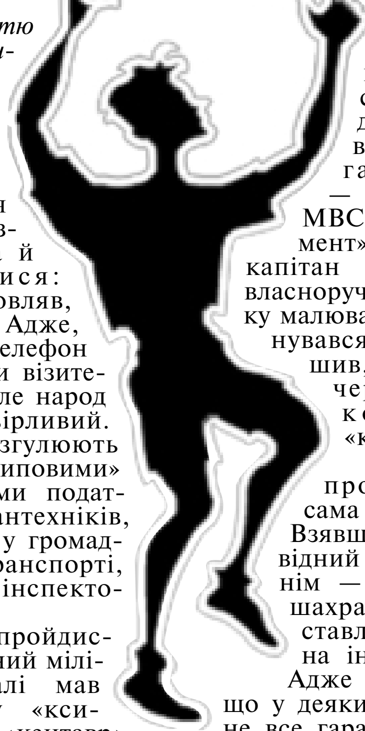
З ПОШТИ

Про хитрих пройдисвітів та пильних бабусь

ОБЕРЕЖНО: ШАХРАЇ!

До директорського кабінету незнайомець пройшов, немов господар. Засунувши руку до кишені, він дістав червону книжку з жирним написом «Інтерпол». Збентежений директор попрохав пред'явити «в розгорнутому вигляді», що й було зроблено. Яскрава рожева печатка та довжелезний закручений підпис, що упирався в лаконічне — «Міністр МВС», подіяли просто-таки магічно. Директор з готовністю підсунув візитеру стілець, запропонував сигарету. Затягнувшися димком, «відповідальний працівник» промовив з м'яким докором: «А ви знаєте, що у вашому місті НП?..».

І повідомив, начебто до Одеси завезено велику партію фальшивих купюр. Тому з денної виручки (а оборот магазин мав солідний) належало негайно вилучити нові гроші та передати «полковнику» для дослідження їхньої справжності на комп'ютері. У присутності посадових осіб аферист написав «липовий» акт вилучення, адресувавши цей «документ»... міністру фінансів. Отримавши на руки кругленьку суму, шахрай зник.

Що ж, скажете, «и на старуху бывает проруха». Так-то воно так. Але, погодьтеся, навіть «старуха» за бажання може краще роздивитися «мандат» незнайомця. Та й поцікавитися: звідкіля, мовляв, соколику? Адже, напевно, і телефон є: перевірити візитера можна. Але народ у нас довірливий. Ось і розгулюють шахраї з «липовими» посвідченнями податківців, сантехніків, контролерів у громадському транспорті, пожежних інспекторів.

Якийсь пройдисвіт, затриманий міліцією, взагалі мав комбіновану «ксиву». Цей же «кентавр» водночас представляв дві впливові організації — СБУ та МВС. «Документ» псевдокапітан справив власноруч. Печатку малювати полінувався, вирішив, що червоного кольору «корочка» промовляє сама за себе. Взявши відповідний псевдонім — Моряк, шахрай розставляв сіті на іноземців. Адже відомо, що у деяких із них не все гаразд з документами: віза прострочена, відповідного штампу немає, квартиру без необхідного оформлення наймає. Ось таких і ловив на гачок двічі судимий пройдисвіт.

Діяв він за нехитрим сценарієм. Показавши «мандат», перевіряв в іноземця документи. Якщо там щось було не так, брав «відступного» у валюті. Скільки їх у такий спосіб обібрав псевдоміліціонер, нині з'ясовує слідство. А викрила шахрая, до речі, бабуся. Мешкала вона в однокімнатній квартирі, допоки не знайшла собі чоловіка, такого самого одинака, переїхала до нього, а своє житло здала іноземцю. На того «наїхав» Моряк. Свідком їхньої розмови випадково стала господарка квартири (зайшла провідати пожильця), дуже її здивувала фраза: «Готуйте штраф, завтра прийду». Зателефонувала до райуправління міліції, й оперативники не упустили «колегу».

Ігор ПОПОВ.

Одеса.

Колаж Юлії ЄФІМОВОЇ.

Ученого прикрашає крісло?

ПРОБЛЕМА В КОНВЕРТІ

Пенсію називають останнім відпочинком перед вічним спокоєм. Тому питання пенсійного забезпечення хвилює всіх. Судячи з виступу на сесії Верховної Ради у червні ц. р. — нашого Президента також. Глава держави говорив про відсутність законодавчих актів для повномасштабної пенсійної реформи. Однак безперечною заслугою парламенту я вважаю пенсійне забезпечення наукових співробітників, що передбачено ухваленим 1991 року Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність». За цим законом доктори та кандидати наук, професори і доценти після того, як досягнули пенсійного віку і мають стаж роботи не менш як 25 років, у тому числі стаж наукової роботи не менше 20 років (для жінок, відповідно, 20 і 15 років), отримали право на наукову пенсію.

6 квітня 2000 року до закону було внесено зміни, що надають це право також науковим співробітникам, які не обтяжені вченими ступенями і званнями. Це було справедливо стосовно скромних трудівників, які не відхилялися від безкорисливого служіння науці заради написання дисертацій, нерідко потрібних лише їхнім авторам (пригадується афоризм: «Чи не час захищати науку від тих, хто захистив дисертацію?»).

Але Кабінет Міністрів, якому було доручено затвердити перелік посад, що дають право на призначення пенсій, постановою № 15715 від 22 листопада 2001 року, на мою думку, спотворив дух цього закону, підтвердивши «мудрість», що в нас закон не має не лише зворотної сили, а й прямої. Якщо закон зрівняв у праві на пенсію тих наукових працівників, які мають, і тих, які не мають ступеня, то постанова Кабміну, навпаки, поділила їх. До привілейованої категорії потрапили керівні кадри — від директорів до провідних спеціалістів, а інженерів і старших наукових піддали остракізму. Хоча в законі від 6.04.2000 р. чітко сформульовано: «Науковий працівник — учений, який за основним місцем роботи і згідно з трудовим договором (контрактом) професійно займається науковою, науково-технічною, науково-організаційною чи науково-педагогічною діяльністю та має відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня чи вченого звання, що підтверджено результатами атестації».

Отже, парламент скасував залежність від наявності ступеня чи звання, а Кабмін встановив залежність від посади, спростувавши народну мудрість, що не місце прикрашає людину, а людина — місце. За дивною логікою, цінність відкриття, винаходу, монографії та іншої наукової продукції визначається саме посадою їхнього автора! Одне слово, якщо в якомусь інституті Р. Бойль працював би головним фізиком, а Е. Маріотт — старшим, то закон Бойля-Маріотта мав би назву закон Бойля. І не насмілювався б навіть згадувати про наукову пенсію ані експерт патентного бюро А. Ейнштейн, ані шкільний учитель К. Ціолковський, ані механік елеваторів Ю. Кондратюк (А. Шаргей).

Кабмін не зважив і на загальновідомий факт, що найпродуктивніший час для наукової діяльності — молоді роки. А вони нечасто збігаються з перебуванням на керівних посадах і, отже, не зараховуються до наукового стажу! Ще 35 років тому академік Л. Арцимович писав про своїх колег-фізиків: «Період інтенсивної наукової праці, як правило, нетривалий... Здібний та енергійний фізик уже через кілька років після початку наукової роботи виштовхується нагору організаторськими сходами і стає керівником окремої групи чи лабораторії. При цьому в нього швидко зростає обсяг суто організаторської роботи».

Може, Кабмін виходив з того, що згадувана в законі «відповідна кваліфікація» визначається посадою? Але ж її отримання залежить від наукового працівника набагато менше, ніж захист дисертації. Цьому можуть перешкоджати відсутність вакансій, намагання (цілком схвальне) адміністрації до економії фонду зарплати, а в недалекому минулому — безпартійність та інші анкетні дані. Автор цих рядків, наприклад, отримав посаду провідного спеціаліста лише у 56 років — після 30 років наукової праці (яка відобразилася у півсотні публікацій, двох десятках доповідей на конференціях, науковому редагуванні інститутських видань, навчанні у заочній аспірантурі тощо). Я аж ніяк не тішуся ілюзіями щодо значущості власного внеску в світову науку, але, як сказав Президент у тому самому виступі, хоч і з іншого приводу, «правила гри мають бути єдиними і рівними для всіх». А з ласки Кабміну я можу претендувати на наукову пенсію лише в 76 років (якщо доживу та допрацюю, що вельми проблематично, — мені «лише» 64 роки). А нинішню молодь ця постанова стимулюватиме не до наукових досліджень, а до обіймання відповідних посад, що, у свою чергу, призведе до плинності кадрів, інтриг та інших негативних наслідків.

Я аж ніяк не жадаю крові кабміністських чиновників: навпаки, щиро бажаю їм протриматися у власних кріслах по 20 років, щоб вони змогли з чистою совістю отримувати відповідні безглуздим критеріям пенсії. Однак сподіваюся, що новий склад Верховної Ради і Конституційний Суд відновлять сутність закону від 6.04.2000 р., що надав усім науковим працівникам рівні права на пенсію.

Володимир ТОЛЬБА, провідний економіст відділу економічних досліджень Інституту електрозварювання імені Є. Патона НАНУ.

Київ.

НАПИШУ ВАМ І Я

На старості та й у найми

Сьогодні отримала пенсію — 96 гривень. Сиджу і гадаю: як же мені на ці гроші прожити цілий місяць? За що купувати ліки? 60 гривень одразу відклала, щоб заплатити за квартиру. Залишається по гривні з копійками на добу.

Ніколи не думала, що у старості рахуватиму копійки. Я родом з Вінниці. У 43-му народився мій хлопчик. Виховувала його сама. Згодом повернувся з війни чоловік, і ми переїхали до Городка. Чоловік працював начальником зміни цукрового заводу, а я — лаборанткою цього підприємства. Народився ще один син. Жили ніби й непогано і якусь копійку відкладали про чорний день. Але не думали, що цей день так швидко настане.

П'ять років тому помер чоловік. Я навіть грошей не маю, щоб поставити йому пам'ятник. Субсидію оформити не можу, бо квартиру записано на нього. А переоформлення коштує 350 гривень. Гроші, які ми відкладали, «погоріли». Майже місяць я сиділа біля ощадкаси, щоб отримати 50 гривень компенсації, але і їх не дали. Сказали, що в мене паспорт старого зразка...

Мешкаю поблизу цукрового заводу, що його купив новий господар, якому немічні пенсіонери-жебраки не потрібні. Вже погрожують центральне опалення відключити, бо заводу воно не вигідне. А чим тоді опалювати, якщо й грубки не маю? Діти працюють на цьому заводі, проте зарплату їм не виплачують. А красти ми з чоловіком їх не вчили.

Багато знайомих поїхали на заробітки до Польщі, Італії, Португалії. Від такого життя я майже розучилася посміхатися, але якось днями стало справді смішно. Уявила собі: а якщо на старості та й подамся у найми за кордон...

Лідія ШКРУПСЬКА.

Городок Хмельницької області.

Під патронатом, але без ліків

Неподалік села Циблі Переяслав-Хмельницького району розташований госпіталь для інвалідів Великої Вітчизняної війни та «афганців». Це затишний куточок природи, де повітря чисте та панує спокій. Є будинок культури, бібліотека. Медперсонал дуже уважний. А ще біля входу на територію встановлено кам'яну плиту: «Український медико-соціальний центр ветеранів війни відповідно до Указу Президента від 23 травня 1996 року отримав статус національного та перебуває під патронатом Президента України».

Одне слово, тут є все, крім головного — потрібних медикаментів для нормального лікування. Немає навіть простих крапель для носоглотки, в чому я переконався, коли був там на лікуванні в червні-серпні нинішнього року. І ось сидять на лавках ветерани та й обурюються. Ми хочемо, щоб хоча б раз на місяць начальник госпіталю чи начмед зустрічалися з пацієнтами, прислуховувалися до їхніх прохань, порад та критичних зауважень.

Олексій СТЕФАНЮК, інвалід Великої Вітчизняної війни, Герой Радянського Союзу.

Ніжин Чернігівської області.

Їхні заслуги невидимі. А хабарі — очевидні

Звернутися до газети нас змусили виняткові обставини. Але проблема, яка хвилює мене, не залишить байдужими більшість пенсіонерів.

В одній із газет прочитала, що в Україні успішно йде пенсійна реформа, що вже «перейшли до другого етапу». На жаль, щось не помітила.

Мій трудовий стаж 44 роки. За досить пристойного колись заробітку пенсія в мене — 141 грн. 90 коп. Кажуть, у держави немає коштів для збільшення пенсій. То хочеться дізнатися, за які особливі заслуги перед Батьківщиною виплачують солідні пенсії суддям, держчиновникам, прокурорам, народним депутатам? Хіба у нас упоралися зі злочинністю, налагоджено виробництво? І хіба ми соціально захищені, в нас немає волоцюг, жебраків та безпритульних дітей? Ні! Багато разів НІ! Отже, немає й заслуг.

У пресі часто повідомляли про офіційні доходи «правлячих мужів». Прочитаєш і стає образливо до сліз. Адже живуть! І непогано. Я бачу, як у нашому місті ростуть особняки за високими парканами. Значить, беруть хабарі. Пам'ятаю часи, коли на кожну цеглину треба було пред'явити документи. А нині пояснюють: це не моє, а дружини, тещі, брата чи свата. Хіба не можна проконтролювати «ліві» доходи? Проте держава у цьому не зацікавлена. Інакше ніхто так не прагнув би влади.

Цілком імовірно, мені та моїм ровесникам до пристойної пенсії не дожити ніколи...

Олександра РИЖЕНКО.

Севастополь, Крим.

Мал. Вадима СИМИНОГИ.

Правління закритого акціонерного товариства з іноземними інвестиціями та участю українського капіталу "ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК"

повідомляє, що 06.11. 2002 року в м. Києві, у приміщенні ПУМБ, за адресою: вул. Андріївська, 4 відбудуться позачергові загальні збори акціонерів ПУМБ. Початок зборів - 11:00.

Порядок денний:
1. Про підтвердження повноважень представників акціонерів.
2. Про вибори Голови зборів та його заступника.
3. Про затвердження Статуту ПУМБ в новій редакції у зв'язку зі зміною законодавства України.
4. Про представництва ПУМБ.

Додаткова інформація за телефонами: (062) 332-47-97, 332-47-37.

Правління ПУМБ

Господарський суд Донецької області (83048, місто Донецьк, вул. Артема, 157) порушив справу № 32/126б від 05 серпня 2002 року про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю «Конус» (83059, м. Донецьк, вул. Федеративна, 19, поточний рахунок № 2600119800375 в Петровському відділенні УСБ м. Донецька, МФО 335214, код 25118607, і ввів мораторій на задоволення вимог кредиторів.

Розпорядником майна призначено Корпачову Людмилу Анатоліївну, ліцензія № 249760.

Заяви кредиторів і санаторів приймаються протягом місяця від дня опублікування оголошення.

Хозяйственный суд Одесской области возбудил дело о банкротстве:

-17-2-28/02-5582 КСП «Дружба народов», 67721, Одесская область, Белгород-Днестровский район, с. Русская Ивановка, ул. Генерала Селезнева, 111, код № 03768670, р/с 26008301510657 АК ПИБ г. Белгород-Днестровский, МФО 328458.

-17-2-28/02-5350 ЧП «Олнат», 67700, Одесская область, г. Белгород-Днестровский, ул. Крапивницкого,56, код 22012253, р/с 26008301510226 в Сбербанке № 6707, г. Белгород-Днестровский, МФО 388034.

-17-2-28/02-5349 ЧП «Сталкер», 67700, Одесская область, г. Белгород-Днестровский, ул. Димитрова № 10, код 30029228, р/с 26003301610481 в Сбербанке №6707, г. Белгород-Днестровский, МФО 388034.

-17-2-28/02-5348 ООО «Сирин», 67700, Одесская область, г. Белгород-Днестровский, ул. Ленина,38, код 20009285, р/с 2600330100376 в Сбербанке № 6707, г. Белгород-Днестровский, МФО 388034.

Претензии кредиторов принимаются в месячный срок со дня опубликования объявления по адресу: 650032, г. Одесса, пр-т Шевченко, № 4, Хозяйственный суд, каб. № 402.

Арбитражным управляющим по всем четырем делам о банкротстве назначен Новиков Юрий Петрович, лицензия серия АА, № 047806 от 12.10.2001 г.

Господарський суд Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева,1-а порушив справу № Б15/101/02 про банкрутство відкритого акціонерного товариства «Криворізький завод цементно-стружкових плит» (код ЄДРПОУ 01235311, юридична адреса: 50066, м. Кривий Ріг, с. Мирівське, р/р 26008301141292 в Жовтневому відділенні ТОБО Ц-м ПІБ МФО 305493).

Господарський суд Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи,5, м. Харків, 01022) ухвалою від 20.08.2002 р. порушив справу № Б-19/19-02 про банкрутство СТОВ «Богодухівське», ЄДРПОУ 30957377 (с. Протопопівка, Дергачівський р-н, Харківська обл., 62361, р/р 26007365376000) у ТОБО АК АПБ «Україна», МФО 351469).

Розпорядник майна Панасюк І. В. (ліц. АА № 047594 від 03.07.2001 р.).

Заяви від кредиторів і санаторів приймаються протягом місяця з дня публікації.

Господарським судом Львівської області (м. Львів, вул. Личаківська,81) порушено справу № 7/95-39/155 про банкрутство Сільськогосподарського підприємства у формі ТзОВ «Хитрейки», адреса: 80300, Львівська область, Жовківський район, с. Хитрейки, о/р 26008301305 у Жовківському відділенні № 6325 Ощадного банку України. Розпорядник майна С/г ТзОВ «Хитрейки» — арбітражний керуючий Боляк І. В. (ліцензія № 249553 від 12.11.2001 р.).

Липинська державна сортовипробувальна станція *оголошує тендер* на придбання підв'язувального матеріалу для дерев (кембрік).

З пропозиціями звертатися за адресою: с. Липини Луцького району Волинської області, тел./факс (03322) 9-77-48.

Господарський суд Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) порушив справу про банкрутство № 10/229 ВАТ «Керамік» (адреса: м. Лубни, вул. Кононовська, 93). Р/р № 2600130149012 в філії АКБ «Національний кредит» в м. Лубни, МФО 331746. Код (ВАТ «Керамік») 05467122. Арбітражний керуючий Несвіт В. І.

Претензії кредиторів приймаються протягом одного місяця з дня опублікування оголошення.

Господарський суд Харківської обл. (Держпром, 8-й під., пл. Свободи, 5, м. Харків, 61022) постановою від 20.08.2002 р. по справі № 7519/25б визнав банкрутом ПСП «Оберіг», ЄДРПОУ 31148772 (с. Павлівка-2, Лозівський р-н, Харківська обл., 64611) та відкрив ліквідаційну процедуру.

Ліквідатор Семененко Є. Ю. (ліц. № 047763 від 01.10.2001 р.).

До уваги акціонерів ВАТ КБ «Надра»!

ВАТ КБ «Надра» повідомляє про проведення позачергових загальних зборів акціонерів, які відбудуться 23 жовтня 2002 року о 15 годині за адресою: м. Київ, вул. Артема, 15.

Реєстрація акціонерів з 14.00 до 14.45.

Порядок денний:

1. Про результати підписки на акції банку шостого випуску.
2. Про внесення змін і доповнень до Статуту банку.
3. Про внесення змін у склад керівних органів банку.

ТОВ «ЛС», код 25609653, юридична адреса: вул. Артема, 46, м. Харків, оголошує про свою ліквідацію.

Претензії приймаються протягом 2-х місяців з дня опублікування.

ТОВ «Агрофірма Надія» с. Яблунівка, Макарівського району Київської області припиняє своє існування, шляхом ліквідації. З претензіями звертатися протягом місяця з дня опублікування оголошення.

ПФ «Нива», код 30986591, оголошує про свою ліквідацію.

Претензії кредиторів приймаються протягом одного місяця з моменту опублікування оголошення.

Тел.: (0572) 21-34-05, 28-00-04.

Ліквідаційна комісія.

Господарський суд Харківської області (61022, м. Харків, площа Свободи, 5, Держпром, 8 під'їзд) 27 червня 2002 року порушив справу № Б-31/18-02 про банкрутство Закритого акціонерного товариства «Торговий дім «Харківський» (62472, Харківська область, Харківський район, м. Мерефа, вул. Дніпропетровська, 192, (р/р 26003319001, ФАБ «Енергобанк», м. Харків, МФО 350448, код ОКПО 24277255). Розпорядником майна призначено Кузнєцову Ірину Віталіївну (ліцензія АА № 140470 від 02.07.2002 р., поштова адреса: м. Харків, пр. Л. Свободи, буд. 39-Б, кв. 9) Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Хозяйственным судом Донецкой области дело № 32/133Б возбуждено дело о банкротстве должника, Дочернего предприятия «Управление материально-технического снабжения» Открытого акционерного общества Государственной холдинговой компании «Селидовуголь» (85400, Украина, Донецкая область, г. Селидово, ул. К. Маркса,41а, т/с 26002301490012 в АК ПИБ г. Селидово, МФО 334312, код ЕДРПОУ 05515513). Мораторий на удовлетворение требований кредиторов введен с 05.08.2002 г. Распорядителем имущества назначена Коваль В. Ф. Заявления кредиторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

Хозяйственным судом Автономной Республики Крым (95000, г. Симферополь, ул. К. Маркса,18) возбуждено дело № 2-8/7980 — 2002 о банкротстве открытого акционерного общества «Феодосийский» (97220, село Чапаевка, Советского района Автономной Республики Крым, ул.40 лет Победы, № 9, р/с 260003609 КРД АППБ «Аваль» г. Симферополь, код 00853843 МФО 324021).

Распорядителем имущества должника назначена Арбитражный управляющий Данилко Инна Анатольевна, лицензия — АА № 047904 от 19.10.2001 год.

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в месячный срок со дня опубликования объявления.

Господарський суд Київської області: м. Київ, вул. Жилянська, 58б

1. Ухвалою від 15.08.02 року по справі № 157/12б-98 про визнання банкротом СГПТП «Вітчизна» с. Великі Дмитровичи, Обухівського р-ну, Київської обл., р/р 26000203555801, в АПБ «Україна» м. Обухова МФО 321351, ЗКПО 00375413, провадження поновлено;

2. Ухвалою від 15.08.02 року по справі № 300/12б-98 про визнання банкротом КСП «Колос» с. Старі Безрадичі, Обухівського р-ну, Київської обл., р/р 26005320050001, в АППБ «Україна» м. Обухова МФО 321574, ЗКПО 03754403, провадження поновлено;

3. Ухвалою від 15.08.02 року по справі № 299/12б-98 про визнання банкротом КСП агрофірма «Стугна» с. Колпачів, Обухівського р-ну, Київської обл., р/р 26006203559001, в АПБ «Україна» м. Обухів МФО 321251, ЗКПО 00131883, провадження поновлено.

Ліквідатором підприємств-банкрутів призначено Жеронкіна Д. Л. (ліц. № 481 від 13.03.01 р.).

Информационное сообщение о дополнении в Повестку дня Общего собрания акционеров АО «Укртатнафта»

Уважаемый акционер!

Во исполнение ст. 43 Закона Украины «О хозяйственных обществах» Правление Закрытого Акционерного Общества «Транснациональная финансово-промышленная нефтяная компания «Укртатнафта» сообщает о дополнении Повестки дня Общего собрания акционеров АО «Укртатнафта» 17.09.02 г. следующим вопросом:

«О расторжении договора с ОАО «Финансовая компания «Укрнефтегаз» на ведение реестра акционеров ЗАО «Укртатнафта». О передаче ведения реестра собственников акций ЗАО «Укртатнафта» новому регистратору».

С материалами Повестки дня Общего собрания акционеров можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 06 сентября 2002 года по адресу:

г. Кременчуг, ул. Свиштовская, 3, Управление по корпоративным правам и акционерному капиталу.

Справки по телефонам в г. Кременчуге: (0536) 76-80-39, 76-82-95, 76-86-17, факс (0536) 76-83-02, 76-80-20.

Благодійна організація «Клуб эндогенного дыхания»

Код 25718796, зареєстроване Управлінням юстиції в м. Києві, повідомляє про припинення своєї діяльності. Претензії приймаються протягом двох місяців за адресою: м. Київ, пр-т 50-річчя Жовтня, 4, кв. 43.

Частное производственно-коммерческое предприятие **«РАДИКАЛ-АРЛЮС»**, Код 19427333, сообщает о своей ликвидации.

Претензии кредиторов принимаются в месячный срок со дня опубликования, тел. (0562) 23-20-85.

Хозяйственным судом Донецкой области (г. Донецк, ул. Артема, 157) 25.06.2002 г. вынесено Постановление о признании банкротом КСП «Победа» (адрес: 87272, Донецкая обл., Старобешевский район, с. Победа, р/с 26008640043001 в ТОБО Старобешевского Отделения АПБ «Украина», МФО 334248, ОКПО 00695189.

Ликвидатором назначен Несвит А. В., лицензия АА № 249939 от 19.10.2001 г.

Претензии к банкроту принимаются в течение месяца со дня публикации этого объявления.

Спільне українсько-кіпрське підприємство у формі товариства з обмеженою відповідальністю **«Телерадіокомпанія «Столиця»** повідомляє про своє перейменування на товариство з обмеженою відповідальністю **«Телерадіокомпанія «Столиця»**.

Телефон для довідок: 241-88-90.

Дирекція.

Постановою господарського суду Черкаської області від 13 серпня 2002 року по справі № 08/4445 сільськогосподарський виробничий кооператив «Тинівка», код 30935386, с. Тинівка Жашківського району Черкаської області, визнано банкрутом та відкрито ліквідаційну процедуру.

Арбітражним керуючим (ліквідатором) призначено Левченка Василя Миколайовича, тел. (0472) 65-33-06.

Господарським судом Дніпропетровської області (49600, м. Дніпропетровськ, вул. Куйбишева, 1а) по справі № Б26/7/02 21 лютого 2002 р. визнано банкрутом СТОВ «Майське» (53840, Дніпропетровська область, Апостоловський район, с. Перше Травня, р/р 260012327 у Криворізькій філії АППБ «Аваль», МФО 306748, код ЄДРПОУ 03742725), і відкрита ліквідаційна процедура.

Ліквідатором призначений Міхайліді Павло Миколайович, ліцензія арбітражного керуючого № 249698 (50000, м. Кривий Ріг, вул. К. Лібкнехта, буд. 7), тел. (0564) 28-30-51 (р.).

E-mail: tat@lami.com.ua.

Господарський суд Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна,1) Постановою по справі № 7/227 від 18.06.2002 р. визнав ДП «Факел» (39631, м. Кременчук, Полтавської області вул. Київська,62, код ЄДРПОУ 24564486, р/р 26008301370019 в АК Промінвестбанку м. Кременчука МФО 331144) банкрутом і відкрив ліквідаційну процедуру.

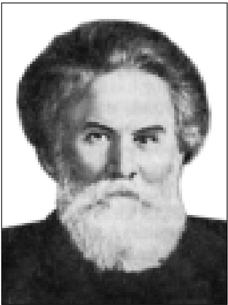
Ліквідатором призначений Арбітражний керуючий Іваненко Юрій Миколайович (ліцензія Серія АА № 047595 від 9.07.2001 р., 39626, м. Кременчук, вул. Миру,31, кв.106).

Господарський суд Волинської області (43025, м. Луцьк, вул. Медведєва, 1) порушив справу № 1/111-Б від 19.08.2002 року про банкрутство спільного російсько-українського підприємства «Гамма» м. Нововолинськ (р/р 26004237157001 в Нововолинській філії ПриватБанк, МФО 303406, код інд. 21747695).

Розпорядником майна, арбітражним керуючим призначено Темчишина Володимира Петровича, м. Луцьк, вул. Світла, 5/3 (ліцензія Агентства з питань банкрутства № 00014769).

Претензії підприємств та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

У серцях і граніті

Ім'я визначного письменника, мислителя, громадського діяча Володимира Короленка відоме далеко за межами батьківщини. Наступного року ми відзначатимемо 150-літній ювілей і це дасть змогу ще раз закцентувати увагу на тих соціокультурних, духовно-демократичних, етико-естетичних ідеалах, які обстоював митець-гуманіст і які набувають особливої ваги в нашому проблемному суспільстві. Йдеться про цінності людської особистості, обстоювання її прав і свобод, необхідність соціального захисту, людяності суспільного і державного устрою. Свій погляд на постать Короленка відстоює ***Володимир ПАЩЕНКО****, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент АПН України, ректор Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка:*

— Переконаний, що з особливою шанобливістю роковини відзначатимуть в Україні: цю землю письменник називав «своєю», «рідною», тут — у Житомирі, Рівному, Полтаві — минуло понад 40 років його 68-річного життя. Україна народила і прийняла навіки правнуків Короленка і його самого. Вона була постійно присутня в його думках, художніх і публіцистичних виступах, навіть писаних російською.

— Але окремі критики ще й досі називають письменника «російським автором, який цікавився українським буттям».

— Це через інертність мислення. На відміну від таких тлумачів Володимир Галактіонович прекрасно розумів: батьківщину не вибирають, тож ніколи з цього приводу особливо не дискутував. Чужина не стала для нього домівкою, хоч велика любов і повага до братнього народу, його мови, культури, багатьох видатних діячів завжди були в його серці.

— Світова слава Короленка — це слава України і слава нашого міста.

— Після заслання, поліційного нагляду, принижень, яких довелося зазнати на півночі імперії, у тихій Полтаві Короленко віднайшов духовний затишок і величезне натхнення працювати, нарешті зумів реалізувати свій художньо-мемуарний задум — «Історію мого сучасника». Водночас Короленко оживив Полтаву, запалив її своєю невичерпною духовною енергією, продемонструвавши поєднання інтелігентності, шляхетності, людського такту з безкомпромісністю, непоступливістю правдошукача й народного оборонця.

— Власне, за царату він виступав одним із перших правозахисників.

— Саме так! Опікувався національними меншинами (мултанськими вотяками, євреями), викривав і ганьбив чорносотенські погроми 1905—1907 років, винуватців «сорочинської трагедії», боронив українських селян, дбав про інтелігенцію, розвиток освіти, мови, культури, бібліотечної справи, преси, друку в Україні. Після жовтневого перевороту, в час громадянського розбрату турбувався про безпритульних дітей. Тільки завдяки його активному втручанню було врятовано від розстрілу сотні вчителів Полтавщини та сусідніх областей, заарештованих під час більшовицьких «націоналістично-буржуазних чисток» після повалення УНР. Кожен скривджений знаходив у ньому заступника. Після Котляревського саме Короленко був визнаний найпочеснішим громадянином Полтави.

— Володимире Олександровичу! У 1903 році в Полтаві було відкрито пам'ятник Котляревському. Це була зовсім непересічна подія.

— Безумовно! Тоді українська інтелігенція довела передовсім собі і переконливо продемонструвала всьому апарату соціально-національного гноблення України, що має доволі снаги і мудрості, щоб згуртуватися, подолати дрібні політично-амбіційні суперечності й соборно виступити за відродження нації, народу, держави України. Народні пожертвування, невідступні кількарічні клопотання організаторів зрештою увінчалися перемогою: скромно й гідно піднісся над українською землею бюст творця невмирущої «Енеїди», мудрої «сміховини», в якій письменник накреслив шлях до поставання українського Риму — через відродження знівеченої імперією народної душі.

— Нині, майже через сто літ, в нашому місті має постати ще один пам'ятник — Короленкові, це — ваша ідея, звернена до громадськості краю, місцевої влади.

— Спорудження і відкриття пам'ятника Короленкові, високообдарованому майстру художнього слова, наставнику цілого покоління письменників і водночас людині виняткової скромності і простоти — справа нашої честі, наш обов'язок, який виконати маємо всією громадою і від щирого серця. Вже на терені вільної України він стане символом гуманістичного суспільства, оберегом конституційного ладу в нашій державі, рупором тих неперехідних цінностей, які мусимо сповідувати передусім: суспільної злагоди, міжнаціонального взаємоприяння, піднесення вартості людського життя, державного опікування гуманітарною аурою нації. Маємо ще й підняти з руїн будинок літнього відпочинку родини Короленків у с. Хатки Шишацького району. Тут своє слово береться сказати і влада, і приватники, і наш університет. Вірю, що знайдуться й інші меценати, не байдужі до народних інтересів. Оживити цього свідка Короленкових болючих роздумів, пристрасних пошуків істини, творчих злетів, перетворити його в музей-меморіал, зробити доступним для шанувальників визначного діяча культури — віддати належне прекрасній Людині. Завдяки їй провінційна Полтава стала духовною столицею самодержавної Росії, а згодом і України. Пам'ятаймо: людська велич — це велич душі, великодушність, добра справа, зроблена безкорисливо, в ім'я нашого спільного поступу. Поспішаймо творити добро!

Вів розмову Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

ЗНАК БІДИ

Врятуймо музей!

У небезпеці опинився унікальний народний етнографічний музейний комплекс села Новомиколаївка на Керченському півострові, про який розповідав "Голос України".

Після недавньої смерті його творця і хранителя, колекціонера і етнографа, художника і краєзнавця Юрія Клименка, багатюща і неповторна колекція експонатів, зібраних сподвижником протягом піввіку, переживає тяжкі часи інтриг і сумнівних пропозицій.

Ще за життя Клименко енергійно відбивався від зваблививих пропозицій закордонних і вітчизняних поважних персон і фірм вигідно продати унікальні речі давнини. Боровся за цілісність музею як міг. Тяжко переживав втрату коштовної колекції стародавньої зброї і стародавніх храмових ікон, з якими вимушений був розстатися в часи розгулу кримського бандитизму, щоб врятувати життя. А як сумував після викрадення кількох щонайцінніших експонатів, які досі не знайдено. Після смерті чоловіка вже немічна Валентина Олексіївна залишилася в будинку єдиною хранителькою всіх експонатів історії Криму багатьох минулих віків.

Юрій Клименко вже був домовився з Кримським республіканським краєзнавчим музеєм і міністерством культури автономії про створення на базі комплексу музею під відкритим небом відділу Кримського етнографічного музею, щоб влада на рівні автономії відповідала за його збереження і розумне використання.

Не судилося. Так само, як і здійснити ще одну мрію — створити історико-культурний заповідник, до якого, крім його діючого музейного комплексу народознавства, мали увійти сусідні скіфські кургани, аланський могильник, давній водогін, старі водяні млини і вітряки, колодязі, пекарня, пам'ятники останньої війни.

Натомість Валентині Олексіївні — правонаступниці Юрія Андрійовича, стали надходити наполегливі пропозиції місцевого керівництва щонайшвидше передати всю колекцію на баланс сільради, яка хоче зробити опис експонатів неодмінно сама. Навзамін за справу цілого життя — оберіг культурного спадку народу — обіцяють літній жінці жебрацьку ставку доглядача музею. Вона каже, що й так залишилася сама-самісінька охороняти справжню духовну і водночас матеріальну скарбницю. У відчаї твердить, що справджується те, про що не раз казала чоловікові: — Доки ми живі — живий і музей. Нас не буде і його не буде, бо найцінніше просто розграбують. Поставити музей на баланс сільради повинні не місцеві владники, які культуру недостатньо люблять і знають, а вона сама з професійними музейними працівниками, котрі розуміють значення і цінність кожної експозиції такою самою мірою, як і ті, хто це багатство зібрав, часто відмовляючи собі у найнеобхіднішому.

Тим часом накази передати музейний комплекс до місцевого правління стають дедалі вимогливішими. Причому сільська влада вдає, що не знає про існування офіційних листів про необхідність створення в селі музейної філії республіканського значення, відправлених Міністерством культури автономії керівництву Ленінського району. А оскільки й воно вдає, що не помітило документів, які починаються словами: "З метою вибнання Закону України "Про музеї й музейну справу" та ряду постанов Кабінету Міністрів України... ", то немає й жодної відповіді на них. Чи не тому так поспішають місцеві владники з передачею коштовної колекції собі, що прагнуть устигнути завершити всю цю процедуру, доки спеціалісти музейної справи, фахівці-етнографи не зробили точного опису експонатів?

Між тим, ленінські "мовчальники" і "недобачальники" повинні знати, що згідно з постановою Кабміну України від 2000 року, експонати, які перебувають у народних музеях і музеях підприємств різного підпорядкування, охороняє закон. Вони (як і 1600 найцінніших "клименківських" раритетів, офіційно переданих у Кримське відділення Фонду культури) перебувають на державному обліку і у разі їх втрати фахівці-музейники (як, до речі, й кожна не байдужа до долі свідків віків й власної історії людина) мають право звернутися до прокуратури із заявою: "Мовляв, є відповідні постанови і закони про охорону культурного спадку, а він кудись подівся. Тож допоможіть знайти все зникле і покарати винуватців пропаж національних цінностей".

Можна не сумніватися-лист такого змісту в прокуратурі помітять одразу. Втім, хоч би що планували аматори зміни власності музейних раритетів, доля єдиного в Криму народознавчого музею, створеного сподвижництвом сім'ї ентузіастів, залюблених у свій край і народ, має стати справою честі міністерства культури автономії, працівники якого добре знають справжню цінність "Музею Клименка".

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

РЕАЛІЇ

Родини загиблих отримали гроші від держави

Понад 126 тисяч гривень виплачено родинам трьох гірників, які загинули внаслідок аварії на шахті «Булавинська» виробничого об'єднання «Орджонікідзевугілля». Тіло останнього із шахтарів було знайдено і піднято на поверхню у ніч із вівторка на середу. Виплати здійснено за рахунок Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві (ФССНВВ). Фонд призначив щомісячні виплати та пенсії у зв'язку із втратою годувальника дітям та батькам загиблих. Дев'ятеро робітників «Булавинської» проходять медичне обстеження в обласній клінічній лікарні професійних захворювань також за рахунок фонду.

Водночас, зазначають у Донецькому обласному управлінні ФССНВВ, вугільні підприємства мають значну заборгованість із страхових виплат. Зокрема, у першому півріччі шахти перерахували страхових внесків на загальну суму 68 мільйонів гривень, а заборгованість досягла 28 мільйонів гривень. За цей період страхові виплати потерпілим гірникам становили майже 118 мільйонів гривень. Тобто майже половину суми допомоги було профінансовано за рахунок інших галузей.

Ліна КУЩ.

Донецька область.

ЛИХОШВА Юрій Володимирович

4 вересня 2002 року пішов із життя Юрій Володимирович Лихошва — головний інженер — перший заступник генерального директора Дочірньої компанії «Газ України» НАК «Нафтогаз України». Все його трудове життя було пов'язане з нафтогазовим комплексом.

Народився 17 лютого 1947 року в місті Чернігові в сім'ї робітника. У червні 1971 року успішно закінчив Чернігівський філіал Київського політехнічного інституту.

З жовтня 1965 року розпочав трудову діяльність на підприємстві міського виробничо-експлуатаційного господарства «Чернігівгаз» слюсарем, пройшовши шлях до начальника обласного виробничого об'єднання цього підприємства.

У 1986 році брав участь у ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

З листопада 1987 до липня 1991 року очолював житлово-комунальне управління Чернігівського облвиконкому. В липні 1991 року призначений заступником голови Державного комітету України з житлово-комунального господарства, а в лютому 1999-го — заступником голови Державного комітету України з енергозбереження.

З травня 2001 року працював першим заступником генерального директора ДК «Газ України».

За внесок у розвиток житлово-комунального господарства Указом Президії Верховної Ради України йому присвоєно почесне звання «Заслужений працівник житлово-комунального господарства».

Обіймаючи різні посади, він був однаково доступний кожному — від рядового робітника до керівника. Таким його знають на рідній Чернігівщині та в Києві. Таким знаємо його ми, працівники ДК «Газ України» і підприємств з газопостачання та газифікації.

З приводу передчасної смерті Юрія Володимировича колектив Дочірньої компанії «Газ України» поділяє біль втрати та висловлює глибоке співчуття рідним та близьким, усім, хто знав, любив і поважав цю чудову людину.

З комп'ютером на «ти»

Менше року триває благодійна акція «Кожній школі — комп'ютерний клас!», але завдяки їй уже комп'ютеризовано 58 відсотків шкіл області.

Віднедавна й учні Розумівської загальноосвітньої школи Запорізького району розпочали новий навчальний рік у комп'ютерному класі, який подарувало акціонерне товариство «Укрграфіт».

Олександр АБЛІЦОВ.

Запорізька область.

Актриса, що відкрила Другий фронт

КАЛЕНДАР

Цієї неділі, якщо брати за новим стилем, відзначила б свій день народження Наталя Михайлівна Ужвій. Дата не кругла, а втім, це не має ніякого значення — Ужвій вже належить вічності. У нас ця фраза, як правило, означає — належить забуттю, тож велику актрису варто згадати, хоч би й просто так, без жодних круглих цифр. Бо в нас узагалі проблема з інтерпретацією таких постатей.

От і з нею те саме: всім відоме ім'я (бодай за назвою київської вулиці), ще багато хто може безпомилково вгадати її особливий голос, але ми практично не знаємо реальної Ужвій. А порівняти ні з ким — таких актрис (не кращих чи гірших, а саме таких) тепер нема, їхня епоха скінчилася. Отож, віддаляючись від тієї епохи, нам дедалі важче збагнути, що стояло за особливою наївно-піднесеною манерою гри актриси. Це нерозуміння почалося ще за її життя, навіть ходили такі анекдоти: мовляв, уявіть собі, що 70-літня Наталя Михайлівна грає Джульєтту, а Ромео — Микола Яковченко! Сам Яковченко розповідав (точніш, показував) ці анекдоти непереверешно. Втім, спародіювати Наталю Михайлівну було досить легко, а от повторити — неможливо. Бо в ній була висока провінційна наївність — ознака особливої культури, ознака, яку більшість людей втрачають швидко й безповоротно. Її першим чоловіком був Михайль Семенко, знаменитий поет-футурист. Сучасники згадують, що Семенко, будучи п'яним, гнався за молодою дружиною з кулаками. Це легко уявити: поет, котрий написав книгу під претензійною назвою «Кобзар» (по суті, анти-«Кобзар»), і колишня народна вчителька, вихована на класичному «Кобзарі» (пізніше вона — в образі Катерини — позувала Манізеру для пам'ятника Шевченку в Харкові). І іншою її не зумів зробити ніхто — навіть «європеєць» Курбас, у якого в театрі «Березіль» вона працювала. А вже після того, як розстріляли Семенка і Курбаса, не лишилось мужчин, здатних сперечатися з Ужвій, і вони визнали її живою класичною актрисою епохи. І були десь недалеко од правди. Досить згадати її Анну в «Украденому щасті».

...Народилася Наталя Ужвій 1898 року в містечку Любомлі на Волині, в селянській сім'ї. Згодом батько майбутньої актриси служив на Привіслянській залізниці, поблизу Варшави. Там Наталя отримала початкову освіту — спершу в залізничному, а потім у міському дворянському училищі. Затим працювала швачкою, займалась самоосвітою, згодом склала іспити на звання сільської вчительки. А потім була революція і — Театр. Починала вона в допоміжному складі Київського українського драматичного театру імені Т. Шевченка, згодом перейшла до театру «Березіль», що об'єднував цвіт української сцени — Курбаса, Бучму, Крушельницького, Сердюка, Мар'яненка, Чистякову. А з 1936 року й до кінця життя актриса працювала в Київському драматичному театрі імені Франка. Всенародно відомою вона стала під час війни, після того, як влітку 1943 року знялась у кінофільмі «Райдуга» (фільм справив таке враження на Черчілля, що той навіть погодився, нарешті, прискорити відкриття Другого фронту).

Наталя Михайлівна не була обділена високими нагородами, званнями народної артистки СРСР (1944) та Героя Соціалістичної Праці (1973), отримувала Державні премії СРСР (1946, 1949, 1951), Шевченківську премію (1984). Це ніби підтверджувало талант актриси, але не пояснювало загадки того таланту. Навіть коли за поясненням бралася вона сама: «Образ може бути лише тоді щирим і переконливим, коли актор, творець його, поріднився з ним, злився, «увібрав» його в себе і сама своїми почуттями і поведінкою втілився в образ». Так, або й краще, могла б сказати (й навіть зробити) будь-яка актриса, але Ужвій все одно залишиться сама собою, неповторною.

Вона покинула цей світ влітку 1986 року, невдовзі після Чорнобиля. Епоха високої наївності, мабуть, безповоротно скінчилася саме тоді.

Іван ГУЛЯЙ.

Щоб сіяти розумне, вічне

ТРАДИЦІЇ

600 першокурсників прийняв до навчальних аудиторій найбільший і найстаріший вуз Херсонщини — державний педагогічний університет. Замість традиційної лінійки в найбільшому кіноконцертному залі міста «новобранців» та їхніх батьків двогодинним концертом вітали студенти та викладачі ХДПУ.

Вуз, котрому цьогоріч виповнюється 85 років, має сьогодні десять факультетів, де навчаються ті, хто обрав старе, як світ, ремесло. 600 вчителів — випускників університету зустріли першого вересня своїх перших учнів.

Алла БРУСИЛОВА.

Херсон.

Рідкісний собака долетить до Дніпра

ПРЕМ'ЄРА

7—8 вересня на сцені столичного театру імені Івана Франка відбудеться світова прем'єра «Собачого серця» — вистави лос-анджелеського театру Zoo District Theatre. Ось так гучно почнеться Міжнародний фестиваль мистецтв, присвячений великому киянину Михайлові Булгакову.

Фестиваль ініційовано Театром на Подолі та Креативним фондом імені Булгакова. Фестиваль триватиме цілий рік, протягом якого в Києві буде показано найвідоміші спектаклі й фільми за творами Майстра, виставки, тематично пов'язані з його творчістю. Президент фестивалю — Анатолій Хостікоєв (незрівнянний Воланд з вистави франківців), у фестивальній раді теж багато знаменитостей — О. Янковський, С. Юрський, Р. Карцев, В. Гафт. Проектом зацікавилися Анджей Вайда і Даніель Ольбрихський. Само собою, ідею підтримав столичний мер пан Омельченко, а оргкомітет очолив Іван Салій. Як бачимо, зоряний список!

А щодо вищезгаданої прем'єри лос-анджелеського «Собачого серця», якою почнеться фестиваль, — важко щось сказати наперед, оскільки виставу ще ніхто не бачив. Але тут є кілька інтригуючих моментів. Уже самим фактом приїзду американці розвіюють міф про свою культурну самовпевненість і самозацикленість. Те, що прем'єру зіграють саме в Києві, — свідчення поваги гостей до батьківщини Булгакова. Тут, як сказав би Гоголь, рідкісний собака таки долетить до Дніпра! І ще одне: що покажуть? Що вони можуть знати про нашого Шарикова? Побачимо. Принаймні це не перше їхнє звернення до Булгакова: Zoo District Theatre вже ставив «Майстра і Маргариту», і цю постановку визнано в Америці кращим спектаклем 2000 року.

Христофор ГРУША.

Тут зірки не меркантильні

ФЕСТИВАЛІ

У Криму вп'яте запалали «Артеківські зорі». Витоками міжнародний дитячий фестиваль мистецтв сягає ще 1960-го. Тоді за ініціативи Дмитра Кабалевського в «Артеці» було створено клуб юних друзів мистецтва, який через два роки став базою для проведення фестивалю.

Відроджувати конкурс наприкінці 90-х виявилося завданням не з легких — на перше свято приїхало лише п'ять хорових колективів. Нині організаторам хвилюватися зайве: охочих «засвітитися» на оксамитовому артеківському небосхилі не бракує.

У цьогорічних «Артеківських зорях» уперше заплановано конкурси в чотирьох номінаціях: хорове мистецтво, академічний вокал, змагання виконавців естрадної пісні та естрадних ансамблів.

У Крим з'їхалися гості з різних регіонів України, Росії, Білорусі, Латвії. До речі, за найкраще виконання української хорової музики Національним всеукраїнським музичним союзом започатковано Кубок Авдієвського і грошова премія.

Однак, схоже, талановита молодь змагатиметься не за гроші чи визнання. Судячи з настрою, що панував на гала-концерті, а саме ним розпочався фестиваль, для юних артистів все-таки головне — участь.

Надія ГОРБАТЮК.

Крим.

АКЦІЇ

Ось такий детектив

У Польщі жваво обговорюють останню кінопрем'єру, детектив «Е=МС2», де роль головного героя, мафіозі Рамзеса, зіграв Цезарій Пазура.

На прем'єрі Цезарій з'явився під руку зі співачкою Ірою Білик, що викликало шквал фотоспалахів. Річ у тім, що прем'єра спільної відеороботи Білик і Пазури — кліпа на нову пісню Білик «Droga» — відбулася прямо перед показом фільму.

Співачка й актор познайомилися два роки тому на сольному концерті Білик, куди Пазура прийшов зі своєю дружиною Веронікою, киянкою й фанаткою української музики. Ще тоді Пазура вирішив: цю музику неодмінно мусять почути в Польщі. Сказано — зроблено: ось Пазура і знявся у кліпі «Дорога». Він вважає, що йти однією дорогою з Ірою Білик можна ще довго.

АНОНС

Не тільки шоколад

Таку назву має художня виставка з Швейцарії, що відкриється 10 вересня в Центрі сучасного мистецтва при Києво-Могилянській академії й триватиме цілий місяць. Акція підтримана Посольством Швейцарії в Україні. Дванадцять сучасних художників покажуть тут свої роботи. Репродукцію однієї з них ви бачите на знімку.

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Редактор номера Віталій ЖЕЖЕРА.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.
Загальний тираж 159000.
Ціна договірна.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»
Зам. 0311162. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92;
телефакс — 224-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 441-89-34, 441-89-44;
телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos